

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrierile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de AMPLURI:
 în Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augenfeld & Emeric Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 în Budapesta la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tariful
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 37).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr.-ul de Duminecă 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr.-ul de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 cile poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30. etajin
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 203.—Anul LXVI.

Brașov, Duminecă 14 (27) Septembrie.

1903.

Revistă politică.

Săptămâna aceasta a fost bogată în evenimente politice interne. S'au întâmplat lucruri la cari nu se așteptau taberele șoviniste maghiare, lucruri de o extremă gravitate și însemnătate politică.

După ordinul de război dat la 16 Septembrie în Chlopy, ordin care i-a scos din sărite pe politicienii din Budapesta, au urmat zile de mari frământări și mâhnire pentru „patrioții“, cari se credeau atât de puternici, încât se juriseră să alcătuescă ca în vis o armată națională maghiară, cu steguri ungueresci, cu limbă de comandă unguerescă, întregă întregită după calapod ungueresc.

Sbierat'au pe toate glasurile foilelor, că prin ordinul din Chlopy s'a atins mândria națională a Maghiarilor, deoarece în acel ordin „națiunea alcătuitoare“ fu „degradată“ la rolul și însemnătatea celorlalte „popoare“ ale monarhiei, și fi fost „umilită“ și „vătămăată“ suveranitatea „națiunii“. Furia gazetărilor șoviniști o potența faptul, că în acel prea înalt ordin se spunea rupt ales, că șeful suprem al armatei nu va lăsa nimic și nici o parte din drepturile și prerogativele sale privilegiate la armată, care trebuie să rămână așa cum este: unitară și comună pentru binele și apărarea monarhiei față de orice dușman.

Vorbă grea și mare acesta, grea mai ales pentru acel neam de șoviniști maghiarizatori, cari își inchiușeră, că decă până acum toate li-au eșit în plin, li-a succedut tot ce au întreprins și au dobândit tot ce le zăcea la inimă, acum n'au decât să voască și să pretindă, pentru-ca să-și realizeze așa ca prin farmec visul de aur al imperialismului maghiar — prin maghiarizarea armatei.

Inceput'au să cêră cu glas mare, ca Majestatea Sa să revină asupra ordinului său, să indulcescă „națiunea“, ba chiar să retragă ceea-ce a dis, și puhoii au curs o săptămână întregă amenințările prin colonele foilor ungueresci. Pentru-ca acestor amenințări să li-se dea o întărire practică, unele din orașele de prin Ungaria propriu zisă au luat hotăriri, ca oficiile de dare să fie oprite a mai primi contribuții de stat și a nu da nici un ajutor acelor feciori, cari de bunăvoie se anunță a fi înrolați în armată cu ziua de 1 Octombrie. C'un cuvânt amenințau cu așa numita *resistență pasivă*: nici dare, nici cătane.

Și ce se întâmplă?

Contele Khuen-Hedervary se duce la Viena, ca să fie și el de față la primirea împăratului Wilhelm, care mersese acolo, ca să facă o vizită Maj. Sale monarhului nostru. Dêr nu numai acesta a fost cauza mergerii lui la Viena. El s'a dus acolo, ca să pună trebile la cale, să facă tot ce-i stă în putință pentru a mijloci un nou cuvânt din partea capului statului prin care să mulțumescă „nația nemulțumită și mâhnită“.

Cinci zile a petrecut Hedervary în Viena. În timpul acesta nu mai puțin de cât opt audiențe a avut el la Maj. Sa, s'a trudit bietul, a ostenit și a alergat necontent, ca să-i succedă a stôrce de la Corônă o declarațiune „mulțumitoare“ și „liniștitoare“. El a desfășurat înaintea Monarhului cauzele pentru cari ar fi neapărat necesar să vină curând la Budapesta. I-s'a răspuns însă limpede și categoric, că despre așa ceva nu pôte fi vorba câtă vreme partidul de la cârmă nu va elimina din pretenșiunile lui limba de comandă maghiară, căci în privința limbei de

comandă în armată, Maj. Sa nu pôte să cedeze nici o iotă.

Acțiunea lui Hedervary a fost mult îngreunată și prin atitudinea ministrului președinte austriac Koerber, care încă s'a amestecat în afacere, arătând și el Corônei cauzele pentru cari nu pôte să se invoască o declarație, care ar fi păgubitoare păcii și liniștii în imperiul austriac, și a cerut de altă parte, ca să fie autorizat a declara și el în parlamentul vienes, că voința prea înaltă a capului statului este, ca armata să rămână neatinsă în bazele ei actuale, și nici o schimbare să nu se facă în temeiurile ei unitare.

Astfel după multă frământare și după lungi și serioase desbateri, lui Hedervary i-a succedat a primi autorizarea, ca reintors la Budapesta, să declare următoarele în conferința clubului liberal ținută Miercuri:

Maj. Sa a luat cu părere de rău la cunoștință, că ordinul de război dat armată a împințat la Maghiari interpretări (explicări) greșite; șeful suprem al armatei n'a avut intenția de a aduce o atingere constituției ungare și drepturilor statului ungar, și nici că este permis a se da, din nici o parte, o astfel de interpretare ordinului din Chlopy; se vor lua măsurile din partea guvernului, ca elementul maghiar să se valideze în viitor în număr mai mare în armata comună, căci se vor sporii stipendiile pentru tinerii maghiari, er cultivarea limbei maghiare în institutele militare din Ungaria se va garanta prin aceea, că o parte însemnată a obiectelor de învățământ în acele institute se vor preda în limba maghiară. Se vor face apoi schimbările, ce le-au promis guvernele Szell și Hedervary (permutarea ofițerilor supuși ungari la regimentele din Ungaria, schimbarea emblemelor).

A mai declarat Hedervary, că

el este însărcinat de Maj. Sa cu compunerea noului ministeriu, dêr că acest ministeriu nu va fi definitiv, și decă a primit însărcinarea acesta, a făcut'o numai pentru-ca increderea dintre domnitor și națiune să aibă un mijlocitor în aceste grave momente.

Noul ministru-președinte a mai adus cu sine și un *autograf prea înalt*, ce i-s'a adresat lui și prin el „națiunii“. Publicăm la alt loc această scrisoare autografă. Aici amintim numai, că ea își are însemnătatea ei deosebită în situația critică actuală, deoarece întăresce cu alte cuvinte ordinul de război de la Chlopy relativ la limba de comandă a armatei. Monarhul spune ôrzen că e firm decis a menține neatinsă drepturile ce-l privesc referitor la armată (conducerea și comanda unitară și organizațiunea internă a armatei) și a-l lăsa neșirbite urmașilor săi. Nu se pôte învoi domnitorul cu nisce măsurii, cari în ultimele lor rezultate conduc la slăbirea ambelor state ale monarhiei, er moștenirea primită de la înaintașii săi ar espune-o pericolului disoluției și ar primejdui întregitatea țerilor corônei ungare.

Reiese clar, deci, că acest autograf, cum am zis, întăresce cele zise în ordinul din Chlopy, cu deosebirea, că el apare ca o enunțațiune constituțională a capului statului, care pe lângă subscrierea domnitorului pörtă și iscălitura nou numitului ministru-president.

Nu mai trebuie să spunem, că mai ales corifeii partidului *kossuthist* sunt grozav de nemulțumiți de cuprinsul autografului prea înalt, îl atacă cu violență și declară sus și tare, că scopul ce s'a urmărit prin el, liniștirea spiritelor, nu s'a ajuns. Kossut-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Petrea străinul.

I.

Înt'amurgul, când porniră înapoi, încep să ningă. Vêzduhul era închis; sunetele se stîngeau înăbușite ca într'o odăe îmbrăcată. Fulgi mari cădeau, ca nisce bucăți de scamă.

Săniile încărcate cu fên lunecau încet; boii pășiau liniștiți cumpănindu-și capetele la dreapta și la stînga; ômenii mergeau pe lângă ei, învâliți în sumane, pe de desupt cu cojôce.

Câmpul întins, alburii, înceu să se îngusteze, fulgii prinseră a se micșora și a se îndesi; crângerile și pădurile de pe dealuri dispărură în măcinarea acesta tăcută.

Părintele Miron dădu un biciul calului, făcu pe alătura cu săniile și trecu înainte.

„Să ne vedem cu bine, ômeni buni“, zise el rîzînd și scuturându-și barba mare cât o mătură; „acasă, vă aștept cu rachiu și cu vîrșari, să sciti!“

— Ei, că nu-i mult, părinte, răspunse un moșneg, acuși ajungem.

Părintele porni înainte, umbra săniei scădu în vârtejul vînt de fulgi, apoi nu se mai vădu de loc; numai clopotele sunau sfios, ca pierdute departe. Cele deșce sănii cu fên rămăseră în urmă, înșirate pe pîrtia alba, ca nisce moșiroe mari, mișcătoare.

În adîncă și tainică tăcere a câmpilor și a vîzduhului, întunerecul veni, ca un fior prelung. Îndată tăcerea se posomorî; câte-va suflări răslețe de vînt stîrniră surul de omēt prin nopte. Câmpiile infundate în întunerec adînc pârură a se deștepta în sgomote ciudate. Fulgii mărunți prinseră a fișii ca nisipul; trimbe mari de viscol se deslînțuiră.

Calul părintelui Miron mergea la galop pe drumul drept, sania sbura prin rôte de fulgi. Barba mare și nêgră a sănției sale se infundase de omēt; plêva mărunță pîtrundea pe sub gulerul giubelei și aducea fiori. Părintele îndemna cu glas turburat calul și necontent îl biciuia. De la o vreme roibul începă să sufle greu.

„Hm! a ostenit!“ mormăi popa. „Începe a se îngreua calea. Sê-l las mai domol o lécă...“ Dêr, după câteva clipe, biciul cădu er: „Hi, Mocau!“

Viforul se întări; clopotele prinseră a vibra cu jale.

„Nu-i nimica, mormăi er popa, cunosce eu drumul; într'un ceas, am ajuns“. Se plêcă în sanie și privi cu luare aminte pe d'asupra calului, nu se zărea nimic: negru pretutindenî. „Hi, Mocanu!“

Viforul venea din stînga; și când venea mai tare, isbea în còstele săniei și ale calului, răpind sunetul duios al clopotelor.

Împrejur nopte apăsătoare și vuet de vifor; suflările aspre aduc fiori grei în sufletul neliniștit. Popa s'a plecat și bate 'n cal; nu scie în còtro merge, a uitat de unde vine; la urechi îi sună plînsetele vîntului și murmurale clopotelor par a veni de departe. — Acum par'că-l mână vîntul, viscolul vine de la spate.

Calul s'a oprit forîind. Popa ascultă prin viscol; se plêcă er și caută să pîtrundă, cu ochii, întunerecul. S'a dat jos din sanie, se uită, s'aplêcă, ascultă.

„Unde sunt?“ mormăesce el, rîcit de fiori; „aici pare a fi o vîgăună de pîrau. În drumul spre luncă nu-i vîgăună de pîrau...“

Întôrce repede calul în loc și se suie în sanie. „Încotro să pornesc? — Hi, Mo-

canu!“ Mocanu face câți-va pași dêr popa-l opresce. „Încotro să mă îndrept?“ Ascultă er. Pare că a audito hăimăitură înăbușită de dulău. „Slavă Domnului!“...

Viră mâna în fên, sub cergă, și scòte un șip cu rachiu. Îl destupă cu greutate și trage câte-va înghițituri.

„A! par'că m'am mai desmorțit“ mormăesce părintele, scuturându-și barba plină de țurțură; „ce vreme a satanei! Oi fi apucat alt drum... Bun rachiu... A! par'că te mai desmorțesce... Să vedem, încotro apuc? Hi, Mocanu!“ Se opresce er, ascultă și aude din nou zăpăitura depărtată a dulăului. Apucă într'ocolo. „Hm! bine că dau de o casă de creștin... Decă mai întărđiu, e cam greu, încep a umbla dihanțiile...“

Din vreme în vreme, popa Miron se opresce și ascultă. În nopte și în pustii din prejur, hăimăiturile înăbușite par glasurile mîntuirii. Vînturile vin grele, răscolind mormane de omēt, ridicând trimbe dese, cu foșnet trist. Mocanu umblă acum la pas; clopotele sună rar, obosite.

S'aud hăimăituri tari. Părintele s'apropie; se scobôră și ia calul de căpêstru; încă nu vede nimic. Apoi deosebesce un mo-man negru.

hiștii vor duce înainte lupta pentru postulatele dișe „naționale“, chiar de s'ar pune în opoziție față cu coróna.

E de prevădută însă, că vedând ei că n'au în cătrău, se vor astîmpăra și vor căuta o punte de retragere cinstită.

Incât pentru cei din tabăra guvernamentală, lor li-e mult mai dulce puterea, decât s'ar mai duca înainte cu murmurul și cu vaețele infundate. Din scirile din urmă reiese, că ei s'au împăcat deja cu situația dată, căci ce alta însemnă faptul, că în conferența de Miercuri s'era au primit unanim proiectul de rezoluțiune prezentat și motivat de contele Iuliu Andrassy, în care se declară, că celea ce le-a spus Hedervary la club, pe baza autorizării primite de la corónă, e pe deplin suficient a împrăscia îngrijirile produse în sinul „națiunei“ prin ordinul din Chlopy; partidul deci constatând acesta cu mulțumire patriotică, declară, că nu mai e necesitate de a se debate asupra ordinului cătră armată; — ér asupra cuprinsului politic al autografului adresat lui Hedervary, își rezervă dreptul de hotărîre pentru timpul, când va lua în debatare programul guvernului constituit.

După tóte acestea lumea era foarte curiosă a vedea cele ce se vor petrece în *ședința de Joi a dietei*. A și avut ce să vadă, căci a fost o ședință atât de furtunosă, cum rar se pomenesce în anele parlamentarismului.

Vom descrie-o aici, pe cât ne permite spațiul:

Ședința o deschide contele *Apponyi*. Se ridică îndată kossuthistul *Olay* și prezintă o motiune de incompatibilitate contra lui *Khuen-Hedervary*. Il acuză, că e complice în afacerea mituirilor înscenate de contele *Szapary*.

Kossuth F. ia cuvântul și arată, că de ce au cerut convocarea dietei. A vorbit lung. Il dóre rana din Chlopy, dieta trebuie să protesteze. Acea rană a fost adâncită și mai tare prin autograful prea înalt.

— *Polczner* I.: Temeritate. (Cutezanță.) — *Barabas*: E și mai brutal!

Kossuth: Ordinal de di și autograful fiind un a și aceeași, voiți vorbi despre ele. Numai sfetnicul neoreducioși au putut să sfătuescă pe rege a face acest pas. Acești sfetnici nu s'au gândit, că armatele cari politisază, sunt gata a da *pronunciamente*. Națiunea maghiară formeză în Ungaria elementul alcătuitor de stat, care nu gravitează în afară.

Uray I.: Va gravita!

Kossuth: Șeful suprem al armatei numai în virtutea legilor țării are drept

asupra armatei, aceste drepturi emanază din constituție pe care regele a pus jurământ.

Barabas: Au mâncat vîroclacii acel jurământ.

Kossuth: Ordinal de di a degradat națiunea maghiară la *rassă*, ér sfetnicii neoreducioși au uitat, că *rassa* nu este de cât un popor, o grupare de ómeni cu aceeași limbă. ér nu un concept politic, cum e națiunea. Nu vom permite o astfel de degradare nici-odată.

Polczner J.: Mai ales de cătră Habsburgii nu!

Kossuth: Promisiunea făcută armatei, că ori-ce va hotărî dieta într'o direcție stabilită, coróna nu va sancționa, este o știrbire a constituției și a suveranității statului.

Polczner J.: Cum outéză regele să declare așa ceva înainte?

Kossuth: Cu scârbă am cetit, că ministrul președinte austriac a spus, că e autorizat a declara în „*Reichsrath*“, oă are drept a se amesteca în afacerile noastre. E de necredut, deși așa e. Regele însă trebuie să știe, că drepturile ce i-s'au dat, i-se pot lua éráși.

Prezentă adresa cătră tron, iscălită de deputații partidului kossuthist. Adresa se citește. În ea se dișe între altele, că armata nu este a regelui, ci a națiunei, că Maj. Sa n'are drepturi moștenite de la înaintași, căci drepturile le-a căpătat de la națiune la încoronare, că nici coróna nu o póte numi „coróna mea“, căci și acesta este a națiunei. Decă descurcarea situațiunei se póte face numai cu sacrificarea limbei maghiare, atunci ei (*kossuthiștii*) strigă: Nici-odată! Nici-odată!

Ședința se suspendă După pauză ministrul *Khuen-Hedervary* ia cuvântul.

— S'auđim pe ministrul!

— Unde-i *Szapary*?

— Éráși vré să mintă? Mai ai bani? Banul vorbesce, cănele latrá! Ce ai de vîndare? S'are vorbescă alt om mai cinstit! Te salută *Geiger Gizela*!

Cu astfel de apostrofări e întempinat *Hedervary*.

Atunci *Rigo* F. se duce încet la ministrul președinte și-i șoptesce: Nu mai vorbi și nu provoca camera! Eși, du-te!

La vederea lui *Rigo* mai mult deputați guvernamentali, în frunte cu *Csavossy*, alérgă în apărarea lui *Hedervary*, care palid ca mórtea ședtu în fotoliul său. Căți-va independiști grăbesc și ei în incinta camerei. Un tumult teribil se produce. *Președintele* *Apponyi* ridică ședința.

După redeschidere *președintele* anunță, că s'a atacat dreptul de imunitate al ministrului. Afacerea s'a predat comisiunei de imunitate.

Khuen-Hedervary se anunță din nou la cuvânt, vorbesce, dér nu i-se înțeleg cuvintele. Apoi spune, că deórece guvernul nu e încă constituit, nu vrea să răspundă la cele ce se cuprind în adresa prezentată de *Kossuth*. Nu-mi place...

Lengyel Z.: Placă-ți de *Geiger Gizela*, de *Singer* și de *Dienes*.

Horvath Gy. Națiunea te uresce.

Hedervary citește declarația ce a făcut'o în conferența partidului liberal și hotărîrea luată de acest partid în afacerea

ordinului cătră armată. Când ajunge la pasagiul în care se dișe, că Maj. Sa n'are porniri bune față de națiune“...

Barabas Bela strigă: Nu mai cred cuvântului regal!

Cuvintele lui *Barabas* au stîrnit orcan de protestări la cei din dreapta:

— Afară cu el! *Trădătorul!*

Rakovsky: Trădătorule!

Barabas: Voi sunteți trădătorii!

Kubinyi: E o tradare ceea-ce ai spus.

Strassny T.: Trădător ticălos!

Strigări șgomotóse în dreapta: Trăescă regele!

În stînga: Trăescă patria, națiunea și constituția.

Benedek I.: Trăiescă republica!

Rakovsky: Regele trebuie stimat! Trăescă regele! Afară cu cel ce nu cîntesce pe rege.

Drepta și *partidul liberal* se ridică și strigă șgomotos: Trăescă regele!

Stînga: Trăiescă patria!

Rákay: Nu regele, oi constituția trebuie apărată.

Barabas încercă să se justifie, însă nu e lăsat să vorbescă. La urmă camera decide, ca *Barabas* să fie înfruntat la protocol.

Și când ne gândim, că ómeni ca *Barabas* țin să trecă drept reprezentanți aspirațiunilor și idealelor nației „alcătuitoare de stat“, monopolisând pentru ei patriotismul și virtuțile cetățenesci? Când trebuie să cetescă lumea, că în dieta unghurésă un deputat unghur strigă dicend: „vom gravita înafară“? Apoi tot ei ne acuză pe noi, naționalități, că suntem „nepatriotici“, „trădători“, că gravităm scie *Dumneșu* încătrău?

Nu de géba, cu indignare, se plînge fóia „*Alkotmany*“ în numărul ei de la 25 Septemvrie, dicend, că „aspirațiunile naționale (maghiare) ce formeză tesaurul întregii națiuni, au fost tirite de acești demagogi guralivi în noroiul trădării de patrie și a vătămării persoanei regelui“.

Ședința acesta a mai avut și altă parte interesantă. Partidul liberal de la putere s'a folosit de belșug de incidentul provocat de *kossuthiștii* pentru a manifesta șgomotos în contra estremilor și pentru „regele ofensat“, dând prin acesta un indiciu, că vré să scape din cătușile în care au băgat'o și pe ea lupta nebună pentru „postulatele naționale“, înscenată de *Kossuth-Barabas* și afiliații lor.

Pentru-ca revista noastră asupra evenimentelor din ultimele zile se fie completă vom mai adauge, că *Miercuri* redeschidendu-se „*Reichsrath*“-ul austriac, ministrul președinte *Keorber* a declarat următoarele:

Guvernul austriac și a dat și el

demisiunea în ziua de 26 Iunie, dér a accentuat în decursul crizei trebuința de a se mențin în mod absolut comuniunea armatei în folosul prestigiului monarhiei. El a stăruit asupra drepturilor sale de a exercita o deplină influență legislativă în tóte cestiunile referitoare la armata comună. Demisiunea ministeriului n'a rost însă primită și guvernul a fost încredințat de încrederea corónei. Ministrul președinte a fost autorizat tot-odată a declara în parlament, că influența legală a Austriei în tot ce privește armata, rămâne depîn menținută. În consecuență, împăratul a declarat în modul cel mai solemn, că comuniunea și unitatea armatei rămân neatînse, precum și tóte bazele ei.

Aceste sunt cuvintele pentru cari *Kossuth* s'a infuriat atât de mult în potriua lui *Koerber* și din care el deduce, că *Koerber* s'a amestecat formal în afacerile Ungariei.

*

De încheiere amintim, că *Khuen-Hedervary* își dá mari silințe a constitui noul ministeriu. Până ađi acesta nu i-a succes, căci căți-va dintre membrii vechiului guvern nu vor să primescă a face parte din cel nou.

Póte că *Tissza*. *Hieronimi* și alții il vor scóte din încurcătura acesta, primind ei portofoliile vacante.

Autograful prea înalt.

Pentru-ca și cetitorii fóiei noastre de *Duminea* să aibă cunoștință de autograful prea înalt, ce l'a adresat *Majestatea Sa* ministrului-președinte *Khuen-Hedervary*, lăsăm să urmeze înc'odată acest autograf:

Iubite conte Khuen-Hedervary!

Inima mea părintescă se umple de adîncă jale, vedând stările regretabile, cari de luni de zile au osindit la stagnațiune viața politică în iubita mea Ungarie și acum împedecă aproape chiar organismul statului în funcționarea sa.

Când, în anul 1867, s'au enumerat mijlócele apărării comune și unitare isvorite din sancțiunea pragmatică, în §-ul 11 al art. 12 de lege s'a stabilit, ca afacerile referitoare la conducerea și comanda unitară și organizațiunea internă a armatei comune sunt a se regula de cătră *Mine*, și eu sunt decis, de a menține neatînse drepturile, ce *Mé* primesc și a le lăsa intacte urmașilor *Mei*.

Dieta unghară, când a recunoscut acest drept al *Meu*, a vrut să se îngrijescă nu numai pentru caracterul de mare putere a monarhiei, ci și pentru puterea și siguranța

„O stână“, murmură părintele; „trebuie să fie stâna de la *Blăgeni*...“

— Cine-i acolo? răcesce un glas adînc.

— Eu, preotul *Miron* din *Lunca*...

— Sfinția ta ești părinte?...

Părintele e bucuros că aude glas de om. Se apropie, ciobanul îl păzesce de câni și i'ajută să pue calul la adapost, în dosul perdelei.

Prin șuerul și gemetele vîntului, se aude o behăitură în cetă, duiósa și murmure de tálângi.

„Dér dumnéta, cine ești? întrébă popa uitându-se de aproape la om și cuprins așa, de-odată, de o mare fericire.

— Eu sunt *Nicolai Axinte*; aici e stâna *Blăgenilor*.

Popa nu cunoșce pe *Nicolai*; dér s'a bucurat tare, când l'a auzit vorbind ér.

„Aha *Neculai Axinte*! te sciu eu; cum se nu te sciu bade *Neculai*?“

Li vine să-l sárute. Dér apoi se gândesce, se apropie de sanie și scóte șipul cu rachiu din fân, de sub cergă.

„Poftiți înlăuntru, părinte...“

Înlăuntru, un foc mare ardea, în mij-

locul stănei. Trei ómeni stăteau în jur. Unul tînér, băeșan, se sculă, când vedu pe popă intrând; al doilea, un moșnég, baciul, rămase liniștit la locul lui și dișe îndesat: „Bine ai venit părinte, sárutăm drepta!“

— Bună vremea, dișe preotul intrând; ce vreme, ce vreme! par'că-i în iad!

— Adevérat ca 'n iad, părinte! răspunse baciul.

Al treilea om, care sta jos, lângă foc, părea o momăie, era mic de stat, cu fața sbircită, pe care sbuciumări și dureri cumplite lăsase semne adînci. Sta în capul óselor nemișcat. Părú că nici nu bagă în sémă intrarea popei; se uita cu luare aminte la foc, ochii negrii luceau neclintiți.

„Poftim, ședți, părinte!“ grăi *Neculai Axinte* și puse lângă popă un budăi, cu fundul în sus.

Popa se simțea încălđit de-o voie bună și de o bucurie ciudată. Puse șipul alături și începú să tragă încet țurțurii din barbă.

„Póte rétăcesc de patru césuri prin viscol, ómeni buni!“ dișe el oftând. „Bine o'am dat de ómeni. Trebuie să fie tărđiu“.

— Da de unde, părinte? răspunse baciul bătrán; de abia s'a inserat, nu de mult s'au culcat oile...

— Ași, ce vorbesci, moșule! Dér de când umblu eu rétăcind și de când aud eu urlând lupii; pot să diș că am avut mare noroc... Am pornit dela Dealul-Lung cu fân... Ce-i? o palmă de loc, și écă, m'am rétăcit! Cu nóptea nu te poți pune. Mare cumpenă eram să trag. Mulțumesc lui *Dumneșu* că m'a adus la lumină, între ómeni... Cum te chiamă pe dumnéta, moșule?

Pe mine? *Gheorghe Baciul*, părinte... Is baciú de vre-o patru-deci de ani. Aici, la *Blăgeni*, is de astă primăvară. Ne-a apucat, écă, iérna, cu nepusă masă. S'a pus pe nins și dăi și dăi! Mă tem să nu ne astupe aici, cu tot cu oi.

— Nu te teme, moș *Gheorghe*, dișe părintele *Miron*, mulțămít; mare-i unul *Dumneșu*! Dér flăcăul ista, cine-i?

— Un nepot de-al meu, părinte.

Focul întindea limbí mari, roșii și împrăscia o căldură care te frigea; pe la spate, din spre ușă, se furisau sufările aspre ale viscolului. Popa își desghetase barba

cât mătura, acum se usca de umeđelă și își încălđia mánile, cu ochii la omul, care stătea nemișcat, ca o momăie.

Baciul *Gheorghe* dișe:

„Ásta-i un biet om nevoiaș; a căđut sub sară, la ușa stănei, mort de trudă și flămând ca un căne. *Dumneșu* scie de unde vine! De încălđit s'a încălđit, dér de mánecare n'avem ce-i da, vai de capul nostru! De-acu în ziua, decă a sta viscolul se póta rēsbate nepotu-meu *Vasile* în sat, s'a duocă ceva de imbucut. Écă, așa stă, nu spune nimica, se uita la foc și se gândesce. Cu mare greu a rostit câteva vorbe: Spune că-l chemă *Petre* și că-i pribég, vine din tótă lumea. Trebuie să fie un biet om peste care a trecut grele valuri. *Dumneșu* scie!“

Străinul nu face nici o mișcare; ochii lui negri și adînci ținteau focul. De sub căciula négră curgeau plete cărunte, în-călcite, mustățile și barba, sēlbatică, erau și ele presărate de fire albe; obrazul îi era încrețit și dureros. Era îmbrăcat cu un suman cenușiu și încălțat cu opinel nerase, de porc; alătura zăcea un ciomag mare de corn, tovarăș de pribegie. Tótă înfățișarea îi era jalnică; dér mai cu sémă

propriei sale patrii și națiunii. Eță de ce nu m'ași pute învoi cu nisece măsurî, cari în ultimele lor rezultate conduc la slăbirea ambelor state ale monarhiei, er moșterirea primită dela înaintași Mei ar espune-o pericolului disoluției, și tocmai de aceea nu m'ași pute învoi cu acordarea acelor postulate, cari țintesc la o asemenea reformare a unor instituțiuni atât de incercate și care nu numai că nu corăspunde intereselor iubitei Mele Ungarii, dăr în ultima analiză ar pute primejdui și integritatea țerilor sfintei Mele corone.

Fe de altă parte nu mă pot eschiva față cu măsurile isvorite din puterea mea regală în cercul armatei comune, referitor la cari guvernele mele în timpul din urmă au făcut enunțațiunii în dietă și cari împreună cu punctele indicate de Mine alcătuiesc acel cadru, în interiorul căruia cred de acceptabile asemenea dispoziții.

Națiunea Mea ungară a făcut dela pact încôce progrese uriașe. Cu satisfacție am luat act de acea dezvoltare îmbucurătoare, ca despre o nouă dovadă pentru înțelepciunea acelei opere, pe care a creat'o încrederea reciprocă între coronă și națiune.

Provedința divină a ferit viața noastră constituțională neconținut de șguduii serioșe, și numai sobrietatea națiunii, care cumpănesce toate interesele mari ale sale, pôte să ne scutască și în viitor de încercări.

De aceea este datorია mea, a avertisa națiunea, că *Eu și acuma m'eu în de pact*. Convingerea mea este, că spiritul, care a creat această operă, trăiesce și ađi în vechea lui vigore.

Am încredere în înțelepciunea d-vôstră, că veți lumina Ungaria, atât de scumpă inimii Mele, și reprezentanța ei legală asupra intențiunilor mele părintesci și o veți scoate din situația de ađi, care pentru țără și pentru monarhie este atât de primejdiosă.

În așteptarea acăsta m'am decis a Vă însărcina pe D-vôstră cu constituirea noului ministeriu, despre ceea-ce Vă înscințez prin autograful alăturat.

Viena, 22 Septemvrie 1903.

Francisc Iosif m. p.

Conte Carol Khuen-Hedervary.

*

Prin un al doilea autograf Monarhul însărcinează pe contele Khuen-Hedervary cu constituirea noului ministeriu.

Puterile și Macedonia.

„Agenția Română” transmite două depeși de o extremă importanță, cari de sigur vor pune la reson pe Bulgarii răsărătitori și pe toți pescuitorii în apă turbure din Peninsula-balcanică.

Una din depeși din Viena glăsuiesce așa:

„Correspondenzbureau” primesce din sorginte oficială comunicare în privința *nouelor demersuri ale Austro-Ungariei și Rusiei la Sofia și Constantinopol.*

„Faptele criminale, cari s'au produs în ultimele luni în vilaetele Salonic, Monastir și Kossovo, au dat de gândit, că în cercurile insurgenților, cu toate declarațiunile repetate ale puterilor, se mai speră încă mereu, că una sau alta din puteri va interveni în favoarea lor.

„Austro-Ungaria și Rusia au cređut prin urmare necesar de a însărcina pe reprezentanții lor din Sofia, de a atrage atenția guvernului bulgar că-și mențin programul lor de reforme, primit și de celelalte puteri.

„În același timp, reprezentanții Austro-Ungariei și Rusiei din Constantinopol au primit ordinul de a releva de asemenea față de Turcia menținerea solidarității între puteri. Reprezentanții celorlalte puteri semnatare ale tratatului de la Berlin, au primit tot-deodată instrucțiuni de a se uni la declarațiunile celor două puteri și astfel a nu mai lăsa Turciei și Bulgariei nici o incertitudine, că acțiunea lor de a împedeca programul de reforme, ar pute găsi vre-un sprijin din ori-ce parte.

„Dacă Turcia și Bulgaria, cu toate aceste avertismente, se lasă a fi tirite la întreprinderi aventurișe, ele vor trebui să ia aminte, că *sacrificiile făcute ar rămân fără nici un folos pentru ele, puterile fiind hotărâte de a nu permite nici o modificare a stărei de statu-quo.*”

Cealaltă depeșă din Petersburg e și mai importantă fiind dată chiar sub formă de comunicat. Eță-o:

„Un comunicat al guvernului anunță și relevă, că comitetele macedonene sub pretext că au de scop de a protegia pe coreligionarii lor contra suprimării lor de către Turci, urmăresc în realitate scopul de a modifica ordinea administrativă în Macedonia, în sensul de a o transforma într'o Macedonie bulgară, în prejudiciul drepturilor celorlalte popore creștine, ale căror interese sunt de asemenea scumpe Rusiei ortodoxe. Este regretabil, că acțiunea comitetelor a găsit în Bulgaria sprijinul acelora, cari din greșală au socotit, că rebeliunea va sili pe Rusia să-și modifice programul și de a protege planurile irealisabile ale șefilor mișcării revoluționare.

„Puterile semnatare ale tratatului berlines, au însărcinat, după propunerea Rusiei și Austro-Ungariei, pe reprezentanții lor din Sofia și Constantinopol, d'a afirma acordul lor complex cu cele două monarhii și a declara, că *nici Turcia, nici Bulgaria nu vor pute conta pe sprijinul vre-uneia din puteri*, în cas de împotrivire, fie pe față, fie în ascuns în contra realizării reformelor.”

Eță dăr, că acordul austro-rus, cu tot scepticismul unor diare, începe a-și avea efectul.

E și timpul, ca nenorocita populațiune din Macedonia și din Serbia-veche, de-opotrivă împilată și de revoluționarii bulgari, ajutați de principatul bulgar și de trupele turcesci, să începă a mai răsufia.

SCIRILE DILEI.

— 13 Septemvrie v.

Adunare de învățatori în Sânt-Miclașul mare. În ziua de 20 Septemvrie s'a ținut în S.-Miclașul mare adunarea generală a învățătorilor din protopresbiteratele Belint, B.-Comloș, Timișoara și Lipova. Adunarea a fost presidată de d-l Dr. Traian *Pulici*, protopresbiterul Timișoarei, care a rostit un frumos discurs presidial și a condus desbaterile cu mult tact și înțelepciune. Cu acăsta ocaziune s'a cedit disertațiunea: „Organisarea noastră intelactuală, religiôșă, fizică și materială” de Iuliu Vuia. La ședința a doua a asistat și P. S. Sa episcopul Aradului I. Ign. *Papp*, care fu salutat de președinte printr'o cuvântare căldurosă, la care a respuns P. S. Sa episcopul, spunând că se bucură, că se află în mijlocul grădinarilor nămului românesc.

Sărbătorea Născerii Feciorei Maria în Cojocna. În Cojocna s'a serbat Sântă-Măria mică cu frumoșe festivități aranjate de harnicul protopop I. *Hățeganu*. A luat parte popor din mari depărtări, peste 800 persoane. Frumôsă a fost și procesiunea Juriului-de-Câmpie condusă de vice-protopopul Dionisiu Morariu și inv. Tătar. Iconă Născătoarei de Dumneșeu e făcută de pictorul italian Melca în stil oriental.

Visitațiune canonică și sfințiri de biserică. I. P. S. Sa metropolitul Ioan *Meșianu* din Sibiu a întreprins săptemână trecută o lungă și obositoare călătorie pe valea Mureșului în părțile Reghinului și a Topliței române. Timp de o săptemână I. P. S. Sa a vizitat bisericile, a mângăiat credincioșii prin cuvântări părintesci și a sfințit bisericile din *Cuesdiu*, *Toplița-română* și *Idicel*. Joi după amiađi I. P. S. Sa s'a întors la Sibiu sănștos.

Sfințire de biserică în Sânt-Miclașul-mare. În ziua de 21 Septemvrie n. a

avut loc sfințirea pompôșei biserici gr. or. române din Sânt-Miclașul mare. La acest act solemn a venit în persoană P. S. Sa episcopul I. I. *Papp* de la Arad, căruia i-s'a făcut o primire din cele mai frumoșe. În decursul liturghiei a fost sfințit întru diacon clerical Traian Nagy, ales preot în Vicherd. P. S. Sa a rostit cu acăsta ocaziune o cuvântare plină de frumoșe învățăturî. După sfințire a fost banchet la care s'au pronunțat mai multe toaste.

Vandalism ne mai pomenit. Ni se scrie: În comuna *Periceiu* (comitatul Sălajului) vr'o 40—50 de Români s'au dus la școla lor confesională în ziua de s. Măria mică, au spart ușile aflate închise, au stricat masa, băncile și au căutat pe învățătorul *Vasilie Olteanu*, care nu era acasă. Soția învățătorului și copiii s'au spăriat de mărte, vedând aceste sălbătăcii. Primarul și notarul au fost amenințați. S'a pornit investigațiune, pentru a descoperi pe autorii acestei fapte ne mai pomenite. Am dori să șcim, cari sunt adevăratele cauze ale acestei furii a poporului, căci trebuie să fie cauze grave de tot, decât 40—50 de ômeni într'o di de sărbătore se năpustesc asupra propriei lor școli și caută pe învățătorul lor după cum spune corespondentul nostru „*s'e-l omôre*”.

Progres îmbucurător. Ni-se scrie: Este de lăudat progresul ce se observă de un timp încôce, pe terenul cultural în șinul poporului nostru din Brașovul-vechiu. O dovadă ne pôte da în privința acăsta micul cor al bisericii române de aici. Acest cor bisericesc, care se susține din venitele modeste, ce se încasază la diferețele producțiunii, are a-și mulțumi existența, membrilor săi conscientioși, cari când e vorba de progres și cultivare spirituală, știu să sacrifice și pe altarul propășirii naționale. Am avut ocaziune în calitate de dirigent al corului să mă conving de dragostea nemărginită, cu care fie-care membru își împlinea datorința sfântă, pe care fie-cine o simte față de nămul său. Am avut tot de-odată ocaziunea, să mă conving de punctualitatea, cu care fie-care membru se prezenta la ôra fixată pentru ținerea instrucției musicale. Acest cor a aranjat Dumineca trecută o producțiune cu cântări, declamațiunii, teatru și jocuri naționale. O adevărată plăcere m'au cauzat jocurile naționale, am rămas uimit, de precisiunea cu care s'au executat mai cu sémă, figurile frumoșe ale jocului nostru național „*Romana*”. Deși era sala ticsită de lume și deși se formașeră două colone mari, totuși „*Romana*” s'a jucat cum rar se pôte vedé la petrecerile noastre populare. Numai d-lui „*Tunar din Dumbrău Popa*” este de a-se mulțumi acăsta împrejurare, căci domnia sa a fost acela, care a avut bunavoința a sacrifica un timp destul de însemnat întru

ochii adănci și triști, vorbeau de cumplita suferință a pribégului.

„Vai de viața lui!” dise ér baciul Gheorghe coborind glasul; „cine scie de unde vine! cine scie de ce rătăcesce! Înțaiți mi-s'a părut că-i nebun, dăr nu-i nebun, e un biet om flămând și înșetat, un biet drumet, de care mila nu s'apropie; cãni bat la el în sate, gardurile îl înșpină...”

Baciul oftă și dădu din cap, apoi cădu și el pe gânduri. Un rēstimp mare toți tăcură.

Afară, în câmpii, se boceau cu durere vânturile. Se aușeau, când și când tălângi murmurând încet, afară în perdea, și behăturî dulci și duiôșe de oi.

O clipă bocetele vântului încetară; se făcu liniște în vėzduh și 'n stână; și 'n tăcerea adăncă se auđi de-odată un oftat prelung și greu.

„Oftăză!” murmură baciul, ca trezit din somn.

Popa dise cu jumătate de glas:

— Să-i dăm ceva să mănănce; am eu merinde în sanie. Om mănca și noi, că frigul ista te stôrce de comedie!

— Ți-a fi pomană, părinte!... răspuse baciul.

Preotul eși afară, întovărășit de Neculai și se întorse, aducând două pânî, o legătură și câte-va căciuli de usturoi.

„Eță, aici în legătură am brânză, dise el, usturoi am ér, pâne tot așa, sare ne mai trebuie.

— Sare avem noi, vorbi baciul.

— Apoi să facem ce-om face, dise popa punând mâna pe garafă, să gustăm întâi de ici câte o lécă, ca să ne mai înviorăm. Să vė ved sănșoși.

Popa trase un gât bun întâi, apoi garafa trecu la ceilalți. Neculai o puse cu de-a sila în mâna omului tăcut. Străinul o luă, o puse la gură și sorbi lung-lung, apoi o întinse, fără să se uite la ea.

Începură să îmbuce, la a treia înghițitură, necunoscutul oftă ér din greu, cu o durere sălbatică.

„De unde vii?” întrebă, de-odată popa Străinul nu răspuse de-ocamdată; după un rēstimp, dise rar:

„Din lumea lui Dumneșeu! N'am sat, n'am casă, n'am pe nimeni...”

Glasul îi era răgușit și slab, de abia

se înțelegea. După aceste câteva vorbe tăcu, — apoi încep să înghită măncarea cu lăcomie și cu grăbă, se opea câte o lécă și gemea, nu ofta, apoi reînșepta. Ochi îi ardeau, fața i-se încrețise mai tare arătând grelele suferinți ale trecutului. Popa, uimit și înduiôșat tăcé; îi punea dinainte pâne și brânză și l cinstea des cu rachiul.

De-odată necunoscutul dise:

„De trei zile umblu ca un câne, nemăncat...” Privirile-i luceau; bătură se suia la cap și-i aducea gust de vorbă. Apoi ér încep: „Ai đis bine moșule, m'au rupt cãni și m'au sfășiat spini. Dumneșeu scie de unde vin! Un om amărit și fără de noroc...” Începu din nou să mănănce, mai trase un gât din rachiul părintelui Miron și vorbi ér întunecos: „Intr'o lună n'am vorbit cât am vorbit în iasară!”

După ce sfirși tot ce avea dinainte, oftă și rămase nemișcat, gânditor, țintind focul cu ochii lui negri. O suflare ghețôșă de vânt pătrunse bubind în stână și abătă flăcările focului. Murmură, clătănând capul:

„Mult m'au bătut și m'au spulberat vânturile!”

Toți rămăseră gânditori; ér afară, cele dintăit vânturi ale iernii buciuan în largul câmpiilor. Prin crăpătură intra omēt rotindu-se cu pléva vânturată, și se aședa în dungî albe, în colțurile pline de umbră. Imprejur, pe pereții de scânduri înegriți de fum, jucau umbrele celor cincî ômeni; flăcările se învăluiau și bizăiau, când oftările viscolului năvăleau în stână. Ômenii stăteau tăcuți; în singurătatea câmpiilor, în adăpostul șubred plin de fum și de umbră, piepturile lor se încălđiau de fiori și sufletele așteptau întâmplări supra-omenesci.

Popa nu pierdea din ochi pe străin. Într'un târđiu murmură înduiôșat, întinđend baciului garafa:

„Am s'e-l iau cu mine la Lunca...”

Baciul dădu încet din cap și puse mâna pe șip. Străinul, la vorbele popei, ridică capul o clipă și șopti răgușit: „La Lunca!...” Apoi ér cădu în nesimțire.

„I-s'a suit rachiul la cap...” dise Neculai zimbînd.

— Vai de capul lui! vorbi înăbușit baciul, ducând la gură garafa; ce-i pentru el un gât două de rachiul? — Hm! părinte

instruirea tinerimei brașovechene. Deci mulțămită vie este datore a aduce tinerimea română din Brașovul-vechiu. dlui „Tunar din Dumbrău“ Nu doresc alta, decât de a mi-se da ocazie cât mai des, să ved manifestându-se, atâta viață și însuflețire națională, ca la producțiunea din Dumineca trecută. „Cu Dumneșeu înainte.“ — *Dirigentul.*

Femeile în serviciul statului. Ministrul de justiție a dat o circulară, prin care ordonă, că de acum înainte să nu se mai primescă pe la dirigătorii fete și femei în posturile de diurniști. Causa acestei măsurii este, că în timpul din urmă prea s'au înmulțit femeile prin serviciile publice ale statului, ca scriitoare cu mașina și diurniste. Cele cari au fost numite până acuma, vor fi menținute în serviciu.

Nu vreau să plătesc dare. În împrejurimea orașului Oradea-mare, mai multe comune nu vreau să plătesc darea. Notarul Iuliu Ianza a cerut asistență de jandarmi.

O cântăreță română angajată la un teatru german. D-șora Valeria Papp, fiica repausatului preot și profesor din Sighetul Maramureșului, I. Papp, o distinsă cântăreță, care în timpul din urmă și-a completat studiile la conservatorul din Viena, a fost angajată la opera din Troppau.

O româncă milionară în America. Acum câțiva ani, scrie „Universul“, copila Maria Radu, din cătuna Bursucani, trăind greu la părinții săi, plecă la Constantinopole, în serviciul unui grec. Când a părăsit părinții și țera, copila avea vârsta de 5 ani. După vre-o 10 ani, Maria, care se făcuse mare, subjugă prin frumsețea ei pe un american Knight, care se afla la Constantinopole pentru afaceri. Americanul excentric ca toți americanii, propuse fetei să meargă cu densusul în America, promițându-i că o va lua de soție. Fata primi propunerea, părăsi pe stăpânul ei și însoți pe american în țera sa. Acolo i-se deschise Mariei o nouă viață mult mai bună. Knight dispunea de o avere de aproape 5 milioane dolari (25 mil. franci). Cu totă viața ei de milionară, Maria nu-și uită părinții, sormanii muncitorii din satul Bursucani.

Pome berechet. Din Zlatna ni-se scrie: În Munții apusenii este un belșug de pome extraordinar anul acesta. S'au făcut atâtea mere, pere, prune, încât le vești aruncate pe lângă garduri, neavând omenii unde să le așeze. Feldera de prune o poți cumpăra mai pe nimica (cu 10 cr.). Dintre Români noștri nu s'au aflat, cari să fi strâns pome cu câștig mai târziu de 100%. Sărbătorii păgâne însă țin berechet și mulți din cei ce se bolnăvesc alergă pe la vrăjitori și le dă făina de coș, în loc

de a cere ajutorul medicului, măcar aici în Zlatna unde avem medic bun și învățat pe d-l Dr. Ioan Recea. Bine ar face Români noștri decât din belșugul de pome din est-an, ar căuta să aibă și ceva câștig cât de mic pentru a-și ajuta în zile de nevoie și a-și îmbunătăți traiul. — *F. P.*

Atentat asupra unui factor poștal. În Budapesta s'a întâmplat următorul lucru: Factorul poștal Stefan Boda a fost lovit alaltăieri în cep cu un topor de cătră un necunoscut și cădând jos în urma loviturii i-s'a furat geanta cu banii. În geantă erau vr'o 600 corone. Făptuitorul a dispărut și până acuma încă nu l'au putut prinde. Nenorocitul factor a fost transportat la spital unde se crede, că va pute fi vindecat de și are mai multe răni pe corp. Boda e om cu familie și înainte cu trei săptămâni, soția i-a născut un copil. Atentatul s'a săvârșit ziua la amiazi în etajul II într'o casă de pe bulevardul Iosif.

Jubileul de 50 de ani al papei. Numai acuma s'a aflat, că pnpa Piu X. în ziua de 18 Septemvrie și-a serbat jubileul de 50 ani al preoției. La liturghia ce a slugit-o cu această ocaziune, n'au fost de față de cât rudeniile sale și secretarul său. În Roma au aflat a doua și dintr'o telegramă din Turin. Aceia cari își aduc aminte de pompa cea mare cu care și-a serbat Leo XIII jubileul de aur și de diamant al preoției și episcopiei sale, cu drept cuvânt observă, că noul papă se deosebesce foarte mult de antecesorul său. Și precum se vede nu-i plac ceremoniile sgomotoșe.

Accident. Din Basna și Ighișdorf s'au dus zilele acestea vr'o 35 feciori și vr'o 30 elevi la Sibiu să viziteze expoziția industrială. Din Sibiu au făcut o excursiune la Ocna spre a visita ocele de sare. Când s'au coborât cu lifțul, unul dintre feciori se uită în jos și a scăpat lumina-rea din mână. Vrând să o prindă a făcut o mișcare atât de nenorocită, încât a cădut dintr'o înălțime de 28 metri frângându-și brațul în trei locuri și piciorul într'un loc. Nenorocitul a suferit și sguduire de creeri, așa că puțină speranță este de reînșănătoșare.

Hotelul Orient Nr. 1 a fost licitat și cumpărat cu prețul de 80.000 corone de cătră avocatul Dr. I. Papp pe sēma contesei Ios. Stürgkh.

Concertul Rudolf Malcher. Cunoscutul artist în violină, care încă pe când era școlar al răposatului maeștru Brandner, a atras atenția publicului brașovean asupra talentului său, și care anul trecut întorcându-se de la Lipsca a luat parte cu atâta succes l'a concertul renumitului pro-

fesor A. Hilf, va da Vineri în 2 Octomvrie în casa de concerte din Brașov un concert. Ii va da concursul distinsul pianist Dienzl. Programul ales al concertului este următorul: 1) Mendelssohn: Concert pentru violină (de R. Malcher). 2) Stauss-Schütt: parafrașă din Fledermaus (d-l Oskar Dienzl). 3) Ernst: Aire hongroise (d-l R. Malcher). 4) a) Rachmaninoff: preludiu, b) Dienzl: Am Springbrunnen (d-l O. Dienzl). 5) Bach: Arie (C. Dur), Godard: vals staccato. Paganini: *Nel cor piu non mi sento* (d-l R. Malcher.)

Care farmacie va fi deschisă? Mâne, Duminecă în 27 Septemvrie, dintre farmaciile din cetate va fi deschisă după amiazi numai farmacia d-lui Eugen Neustädter, Tergul Grăului Nr. 27.

Avis. Cancelaria societății pentru înmormântare din Brașov se află de la 29 Septemvrie în str. Castelului Nr. 39. — Brașov, 26 Septemvrie 1903. — Carol Paul m. p. curator.

Musică pe promenadă. Capela orașului va da săptămâna acesta concerte pe promenadă: Duminecă la orele 5, Marți la 5 $\frac{1}{2}$ și Mercuri la 5 $\frac{1}{2}$. Localul de repetiții a capelei este actualmente în str. școlii de gimnastică Nr. 9 vis-à-vis de casa societății de patinagiu.

Sfințirea noului episcop al Lugoșului.

În ziua de S. Marie-mică s'a săvârșit în catedrala metropolitană a Sfintei Treimi din Blășiș sfințirea episcopului Dr. Vasile Hossu. Archiereii, cari au celebrat sfințirea, au fost Inalt Prea Sfinția Sa metropolitanul Dr. Victor Mihalyi, asistat de P. S. Sa Dr. Demetriu Radu din Oradea-mare și de depreșitul Ioan M. Moldovanu, prelat papal. Fost-a chemat la această sfințire și episcopul din Gherla Dr. Ioan Szabo. D-sa însă de 24 ani, de când e episcop fiind tot „bolnav“, nu se pōte duce, decât foarte rar la sfințiri. Locuitorii din Blășiș, de bucurie, că din sinul canonicilor din Blășiș s'a ales archiereu, ceea-ce nu s'a întâmplat de pe vremea episcopului Lemenyi adevăc mai bine de 60 ani, și spre a-și arăta deosebita dragoste față cu P. S. Sa episcopul Hossu, au iluminat Duminecă sēra ferestrele. Frumōșă a fost mai ales iluminăția pieței.

Luni, adevăc în ziua de s. Marie s'a început sfințirea la orele 8 $\frac{1}{2}$ fiind îmbrăcați în odăjdii, pe lângă amintiții Archierei, 8 canonicii din Blășiș și patru din Lugoș, precum și 2 diaconi, fiind cu toți la olaltă vr'o 15. Sfințirea este unul din actele cele mai frumoșe ale ritului oriental, căci Archiereii sfințitorii se constituie într'un fel de tribunal, în fața căruia este

adus cel ce se sfințeșce și întrebă, — ce caută? După-ce răspunde, că a venit să fie sfințit, este întrebă, decât are adevăriniță de numire de la Maiestatea Sa și de la Papa, cetindu-se tōte decretetele. Pe urmă este întrebă asupra credinței și noul episcop rostese de trei-orii chere-deul și afară de acesta mărturisirea credinței despre întruparea fiului lui Dumneșeu și despre taina cea nepătrunsă a Sfintei Treimi.

Rēnd pe rēnd i-se dau semnele puterii și demnității episcopesci: bedernița, toiagul, mitra, și apoi se începe sfânta liturghie.

Catedrala era plină de public, între cari unii veniți din îndepărtări mari. În stranele din stânga ocupau loc rudeniile episcopului Vasile: familiile Nestor, Cirlea, Fulea, Velican. Ochii tuturor căutau pe venerabila mamă a episcopului. Ea însă lipsia. I-s'a dat de la Dumneșeu bucuria să vadă numit pe fiul său episcop, n'a ajuns însă să vadă și sfințirea lui, căci vr'o trei săptămâni înainte de asta s'a mutat dintre cei vii și ați își dorme somnul de veci în cimetierul din Mureș-Oșorheiș, alătura de soțulsău, proto-popul Hossu.

De cealaltă parte însă publicul privia cu drag în alte strane la un bētân îmbrăcat în haine țărănesci, ér alătura soția și fiica. Erau părinții episcopului din Oradea.

La sfirșitul liturghiei, care a ținut până la 12 $\frac{1}{2}$ ore I. P. S. Sa metropolitanul a rostit o predică în care a arătat instituirea divină a ierarhiei bisericesci, greutățile și răspunderea, ce o are un Archiereu, și în sfirșit vrednicia noului episcop.

La acesta a răspuns episcopul Hossu într'o predică, în care arată legăturile de sânge și credință cu Roma, legăturile ce le-a avut cu I. P. S. Sa metropolitanul și capitolul metropolitan, și spune, că sarcina grea ce o ia pe umerii săi, o va purta cu încredere în ajutorul Celui de sus și cu mângăierea, că a intrat în scaunul episcopesc pe ușă și înu pe ferestră. Strigăte de „Să trăiescă!“ au acoperit cuvintele episcopului.

Cântările ce le-a executat un cor mixt de aproape 60 persoane, sub conducerea d-lui profesor Iacob Mureșianu, care a compus pentru această ocaziune și un axion frumos „Măresce suflete“, au înălțat inimile tuturor.

După sfințire a fost banchet la castelul metropolitan, la seminarium și la casa noului episcop. Pentru popor s'au tăiat doi boi și s'au dat două butōie de vin.

Instalarea în Lugoș se face Duminecă, în 27 Septemvrie.

mare minune, să soi, ai făcut când ai scos garafa asta și ai adus-o între noi. Umbă căldura prin tot trupul... Așa creștin înțeleg și eu. He-he-he-he! Ecă și păcătoșul ista strēin, s'a mai înviorat par'că... Petrea îl chemă. Na, mēi Petre, mai sōrbe și tu un gāt. De ce a rētăcit părintele drumul și a apucat la stâna noastră? Vești, asta-i puterea Celui de sus... Te-a găsit pe unul ca tine, flămând și trudit. — Ai bēt? Părinte, poftim luați și sfinția vōstră! Nu? Sē mai sorb eu dēr' o lēcă; eu, de, is mai bētrân. A! umbă căldura prin tōte vinele! — Sē vești, bre, era la noi la Șomuz, un om care venise așa din lume, și sta tot așa ca tine, nu grăia, nu nimica, se uita înainte ca un nebun.

Acela era fermecat sēracul; da-da părinte, nu rīde, fermecat, zēu fermecat! Zaharia lui Zadoina îl chema. Sta și se uita țintă la foc și, de la o vreme începea să eante încet, cu-cu-rigu, cu-cu-riguu!... Nimeni nu soia de unde a venit. Într'o și si-a luat traista 'n bē și a pornit, — și apoi de atunci nu l'am mai vēdut. Dumneșeu scie pe unde-i putreșesc ciolanele!

— Și vrei să dīci, că și acesta-i fermecat? întrebă popa, cam îngrijorat.

Baciul Gheorghe își umplu luleua de tutun, o aprinse și începū să pușăscă.

„Crești că nu? dīse el; cine scie ce păcate îl pōrtă așa prin lumea mare! Nu vești cum l'au purtat și l'au bătut vēnturile?“

De-odată glasul răgușit al lui Petrea rēsună ca un gemăt:

„Sufletul meu sēрманul... numai Dumneșeu de sus scie ce-i în el! Nu-i farmec nu-i nimic. Așa a fost sē fie!“ Și cu ochii așintiți se grămădi mai aproape de flacări, se strīnse și se părū mai hotărīt de cât ori-când a-se închide în mușenia lui.

Urmă tăcere lungă în stâna singuratică.

De-odată de afară, prin viforul care umplea câmpiile de frēmēt, pētrunseră în stână glasuri omenesci, odată cu hāmăiturii întăritate de dulai.

„Aho-ahooo!“

Popa resări spariat, ca trezit din somn — Ce-i? ce este? — Neculai Axinte ești; se auzi glasuri nelămurite, învăluite de vēnt, apoi o mulțime de omenii, albi de omēt, cu bărbile și mustățile infundate de țurțuri, intrară c'o undă aspră de viscol.

„Sărutăm drēnta, părinte, dīse unul; cum se pōte? și sfinția ta ai apucat drumul Blăgenilor? Ecă, și noi am pățit comedia, cu carēle cu fēn. Am apucat la stânga prin viforniță; noroc o'am dat de omenii... De acu, trebuie să ne întorcem înapoi o bucată bună. Aici e stâna Blăgenilor... he-he! unde-i Lunca și unde suntem noi!“

— Ecă și eu am fost să trag o cumpănă, dīse popa mișcat dintr'odată. Déca am auzit lupii cum te-aud!... Neculai! — și se întorse cătră ciobanul Axinte, — ia dute și mai cată, că mai este un clondir în sanie.

Omenii se grămădiseră toți pe lângă foc; suflau greu din gāt și întindeau mâinile de-asupra flacărilor, apoi își trăgeau țurțurii din mustăți și din barbă.

Axinte se întorse cu șipul.

„Mare mânia a lui Dumneșeu! cuvântă popa, privind garafa; noroc că m'am abătut pe la velniță, și noroc și de focul ăsta! Altfel... — Ia hai, mai înviorați-vē câte-o lēcă, mai sorbiți de ici!“

Șipul începū să umble din mână 'n mână.

În nōptea de viscol și urlet, tuturoră

nu li-se părea nimic ciudat și nu se mirau, cum nu te miri de minunile, cari și-se întâmplă într'un vis. Omenii tremurau scuturați de fior și se grămădeau în flacări; vorbeau rar și puțin, ca omenii cari au îndurat multe în viață; cuvintele curgeau în cete, învăluite de o sfială ciudată.

Părintele Miron se uita la toți, cu ochii plini de mare mulțămire. Petrea, strēinul, rămăsese la o parte tăcut, cufundat în durerea lui neînțelēsă. Ér viscolul sguduia clădirea șubredă țipând, aducea unde subțiri de rēcělă și de omēt; de afară veniau, din vreme 'n vreme, ca nisemăn-găeri, murmurile duiōse ale tălăngilor din perdea.

După ce clondirul popei mai făcū câte-va rōte, baciul Gheorghe începū să spuie și sătenilor cine-i Petrea. Popa asculta, cu mila care-l năvălise în nōptea aceea de cumpănă, și scotea strigăte scurte de mirare. Se descheiase la giubea, în căldura focului; ochii negri îi sticleau sub sprincenele dese; își mângăia barba nēgră, mare cât o mătură, și dădea din cap des, la cuvintele moșnegului.

(Va urma.)

Serbarea de la Călugăreni.

Duminea trecută — scrie „Voința Națională” — a avut loc pe câmpia de la Călugăreni o frumoasă serbare, în amintirea luptei dată acolo de eroul național Mihail Vitézul în contra Turcilor.

La această serbare au asistat d. Sp. Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, d. G. Adamescu secretar general, d. general Wartiade, d. N. Ionescu deputat, d-nii P. Gârboviceanu administratorul casei bisericești, Gr. Tocilescu, M. Popescu administratorul casei școlilor, S. Halița inspector școlar, Sp. Popescu directorul învățământului primar, G. Stoianescu revisor școlar al Capitalei, Anghel Demetrescu, Florea Dumitrescu și Marin Marinescu directori de școli primare, și Antonescu institutor din capitală.

Din Giurgiu a asistat d-nii I. T. Ghica prefectul județului Vlașca, Romulus Grigoreasa revisor școlar, Droc Barciuanu directorul gimnasiului „Măiorescu”, cu profesori institutori și delegați de elevi ai gimnasiului, școlii comerciale și școlilor primare.

Din împrejurimi au luat parte mai mulți învățători și elevii școlilor rurale, cu drapel național. În fruntea acestor școli mergeau câte-va rânduri de băieți cu trîmbițe și darabane, er toți ceilalți elevi aveau în mână câte un mic steg tricolar. Era o priveliște din cele mai frumoase.

De asemenea au asistat un mare număr de săteni din toate comunele învecinate cu locul serbării.

Din județul Neamțu a venit o delegațiune, compusă din d-nii Ermil Zaharia deputat, Leon Grigorescu, I. Ursu, I. Ciuca și I. Ōncea profesori la liceul din Pătra Gh. Nicolau revisor școlar, D. Zamvel institutor la Tg.-Némțu, S. Scutarescu institutor la Pietra, d-na Ana Ioachim, d-șo-a Elisa Tataru, Calistrat Scutarescu, Gh. Tablan, Al. Baci, C. Stan, Ștef. Borș și I. Crețulescu învățători. Toți 11, cu institutorii și revisor, erau îmbrăcați în frumosul costum de Neamțu.

* * *

La orele 10¹/₂ s'a oficiat de către preoți un serviciu religios pentru pomenirea marelui erou, după care s'au rostit următoarele cuvântări:

D. I. T. Ghica arată cum s'a luat inițiativa pentru ridicarea unui monument în acest loc, în care a fost glorificată vitejia străbună, și mulțumesc d-lui ministru al instrucțiunii, care după-ace a fost la Răsboeni, a venit și la Călugăreni.

D. Droc Barciuanu amintesc, că încă de acum 25 de ani d-sa a scos un diar la Giurgiu, intitulat „Călugărenii”, și prin care cerea să se ridice pe acest loc un monument în amintirea gloriosei lupte și să se facă serbări anuale. Astăzi se simte fericit de prezența d-lui Haret și că dorința d-sale este aproape să se îndeplinească.

D. Leon Grigorescu a ținut o frumoasă și entusiastă cuvântare despre Mihail-Vitezul.

D. Gr. Tocilescu a descris lupta dela Călugăreni.

D-l ministru Sp. Haret, adresându-se mulțimei cu cuvintele: „Frați Români”, a încheiat seria cuvântărilor, exprimând dorința ca asemenea serbări naționale să se organizeze pretutindeni, pentru-ca să se infiltreze în tinerile generații sentimentul iubirii de patrie.

D sa spune că are multă încredere în viitorul acestui popor, care în așa scurt timp a putut să se ridice acolo unde se află astăzi.

* * *

D. ministru Haret s'a dus apoi la d. general Wartiade, unde s'a servit dejunul la care au luat parte 18 persoane.

La orele 2¹/₂ d. a s'au reîntors cu toții pe câmpia Călugăreni, loc pe care se află o mare cruce de piatră, de 8 metri înălțime, ridicată de Șerban Cantacuzino.

Corul gimnasiului „Măiorescu”, sub conducerea maestrului Cernicaru, a intonat Imnul regal, er corul învățătorilor, sub conducerea d-lui V. Nicolescu, a cântat diferite bucăți patriotice.

D-l Zaharia deputat de Némț, a ținut o cuvântare, în care a mulțumit d-lui ministru al instrucțiunii pentru indemnul și sprijinul ce-l dă serbărilor de acest fel, invitându-l atât pe d-sa, cât și pe cetățenii din Vlașca să ia parte la serbarea din anul viitor de la Răsboeni, căci asemenea serbări nu sunt locale, ci naționale.

După aceea d. ministru a primit defilarea elevilor gimnasiului, școlii comerciale din Giurgiu și a tuturor școlilor primare, urbane și rurale, care au luat parte la această patriotică serbare.

La orele 5 d. a. serbarea a luat sfârșit.

Măcelurile din Macedonia.

În regiunile, unde se desfășură totă activitatea posibilă de către trupele turcesc, măcelurile parțiale continuă pe o scară întinsă. Se crede că numărul celor măcelăriți întrece țifra de 35 mii copii cu femei.

Teatrul acestor evenimente lugubre este regiunea sud-estică a Bitoliei până la hotarele Albaniei, în care se cuprind cazalele Ochrida, Resna, Prespa, Struga, Kercevo, Cartoria, Florina, Demir-Hisar, Chiura și Morihova. În afară de cei măcelăriți mai pot fi peste 30 mii suflete sub cerul liber, fără mâncare și decimate de boli și de miserie.

Comunicațiunea cu aceste regiuni este absolut interzisă. Un conte ungar, care cutreeră vilaetul Bitoliei, a fost oprit de a-și continua călătoria până la Ochrida. De asemenea nici unui corespondent strein nu i-s'a permis să străbată aceste localități, unde curg șiră de sânge creștinesc.

În comuna Ghermani, spre Prespa, femeile cu copiii din satele arse erau adunate în apropiere de această comună, găsind se vede acolo puțină hrană. Năvălind trupele asupra lor, au măcelărit peste șese sute. Această scire a produs o mare emoție în oraș, unde panica unui măcel domnesce de la evenimentele din Crușova începe.

Din ținutul Prespei Turcii au ales peste șese-șeci de fete tinere bulgare dintre cele mai frumoase, pe care le-au condus în altă parte. Până acum nu se scie nimic despre soarta lor, însă se crede, că ele au fost distribuite pe la „haremurii”, unde vor fi convertite la islamism.

Sunt de nedescris scenele înfiorătoare ce se petrec zilnic în aceste părți, scene care ajung la cunoștința noastră prin omeni, care cu pericolul vieții lor se strecură în oraș spre a găsi aici siguranță.

Se crede, că copiii și femeile rămase fără adăpost și a căror viață sabia și glonțele le-a crutat, vor muri de foame și de băle, decât nu se va face o cât mai grabnică subscripție pentru a le veni în ajutor.

Din Zărnesci.

— 9 Sept. 1903.

Duminea în 7 Sept. s'a serbat *inceperea anului școlar* cu o ceremonie deosebită, care poate servi de exemplu și altor comune. Ziua această a fost într'adevăr o zi frumoasă de sărbătoare școlară pentru locuitorii acestei comune. În această zi s'a deschis anul școlar în mod solemn și prin discursuri atât de pătunțătoare și oarșpunțătoare zilei.

În dimineața acestei zile își era mai mare dragul a vedea pe copilași și fetițele de școlă în haină de sărbătoare cum săltând de bucurie veniau la școlă. De aici în frunte cu stindardul școlii și cu învățătorii, merg la biserică spre a asculta sfânta liturgie. După terminarea serviciului divin preoții locali de la ambele biserici, d-l protopresbiter Ioan Dan și d-l paroch Ioan Străvoiu, corul învățătoresc compus din învățătorii Nicolau Pană și colegii Nicolai Dan, Ioan Sperchez și Nicolai Sperchez, în frunte cu devotatul director B. Bude, elevii de școlă în număr de 365 și un număr public, s'au intrunit în sala cea mare a școlii, care și de astă-dată s'a părut prea mică de a cuprinde pe toți, carei cu sete voiau să asculte și să vadă ceremonia sfințirii apei, precum și discursurile atât de instructive.

După sfințirea apei și invocarea Duhului sfânt peste școlari, d-l protopop Ioan Dan în scurte dăr pătunțătoare cuvinte se adresează către cei prezenți și în special către părinți, arătându-le și dovedindu-le prin vii exemple însemnătatea și scopul intrunii precum și foloșele învățătorei, îndemnându-i ca cu cea mai mare dragoste să-și trimetă pe fiii lor la școlă, cu atât mai vartos, că nu contribuie cu nimic la susținerea școlii și plățirea învățătorilor, avându-le gratuit tôte din fundațiunea bisericești și școlii.

După d-l protopop se adresează d-l director B. Bude către preoți, către d. Nicolai Garoiu ca președinte al comitetului parochial, către comitet, părinți și elevii de școlă rostind un remarcabil discurs festiv bine simțit și pronunțat pe înțelesul poporului, care a fost ascultat cu viu interes și cu deosebită atențiune, întipăindu-se adenc în inimile auditorilor. Etă câte-va pasagii din discursul d-lui Bude:

Ne-am intrunit și adunat astăzi aici în acest locaș: preoți, comitet parochial învățători, părinți, copii și toți carei ne interesăm de înflorirea școlii, de mersul regulat al învățământului, de luminarea și fericirea tinerimei noastre. Cu toți — gic — ne-am intrunit aici în acest frumos institut susținut și ridicat cu multe jertfe și fuchinat culturai și luminei de fondatorul principal Escelența Sa Inalt Prea Sfințitul Domn arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, pe care Dumneșu se ni-l țină întru mulți fericiti ani de în domnul răposatul paroch Ioan Comșa și de întreg poporul nostru cu conducătorii săi în frunte.

Vorbesc despre misiunea învățătorului, despre foloșele învățătorei și urmările nesciinței, despre datorințele părinților față de copiii lor, îndemnându-i a-i trimite regulat la școlă, să-i pregătască cu cele necesare pentru școlă, și să nu aștepte silă din partea dirigătorilor.

Dice mai departe: Frecventarea regulată a școlii ușurează sarcina învățătorului și e o mare amică a învățătorei, pe când o frecventare neregulată trage după sine atât pagube sufletesc, cât și materiale. Indemnă și pune la inima părinților de a îmbrăca pe fii lor cu îmbrăcămintea corșpunțătoare și cu nutreământul de lipsă, fiind acestea împreună cu curățenia cele mai de lipsă mijloce pentru susținerea și păstrarea sănătății. Dice mai departe într'un loc: Acei părinți rătăciți, carei din poftă de avere își rețin copiii de la școlă, nu judecă, că nu banii și moșia formeză adevărata avere, ci învățătura și scoința, pe care furii nu o răpesc, focul nu o mistuie, apa nu o duce, și moliiile nu o rod. Arată apoi exemplele rele ce și-le însușesc copiii de la părinți deja din frageda lor copilărie ca: minciuna, ura, furtul și beția. Arată pe scurt urmările beției. Vorbesc despre raportul ce trebuie să existe între școlă și casa părintescă. Se adresează pe urmă către Onorații preoți, către comitetul parochial și către întreg publicul present asigurându-i, că întru cât depinde de la densii, ca învățătorii, își vor implini cu acurateță și devotament chemarea pentru luminarea și fericirea fiilor nămului nostru încredințați lor.

Rogă pe domni preoți și comitet să vină și mai departe în ajutorul școlii, când cere trebuința, ca împreună să conlucre cu puteri unite spre înaintarea și binele școlii și la realizarea scopului măreț urmărit de toți. Pe urmă se adresează către școlari, punându-le la inimă să asculte și venereze pe părinții lor, de la care primesc tôte bunătățile, îi sfătuesce cum să se porțe atât în cât, și afară de școlă, ca astfel la finea anului școlar să ne facă bucurie atât noue cât și părinților lor.

După d-l director ia cuvântul d-l advocat Nicolai Garoiu, care în scurte și pătunțătoare cuvinte și cu multă însuflețire și elocuență apreciază și aprobă cele dișe de antevorbitor și le recomandă călduros în inimile celor prezenți. Arată și d-sa îngrijirea ce trebuie să aibă părinții față de copiii lor. Pe urmă se adresează către domni învățători și-i invită a primi pe școlari cu cea mai mare dragoste.

Crescerea copiilor dișe d-sa, este lucrarea cea mai superioară deci se și cuvine ei îngrijirea și atențiunea cea mai mare. Dice mai departe: Plugarul, care ară pământul și taie brazdă în această, decât greșesc se întorce din nou și poate repara greșala sa, pe când învățătorul taie brazdă în inima copilului și precum o va tăia așa va rămâne pentru întreaga lui viață, ne mai putându-se repara. Invită deci pe învățători a fi cu cea mai mare îngrijire și atențiune, ca sămînța aruncată și plantată în inimile fragede ale copiilor să aducă la vremea sa rōde îmbucurătoare, rōde bune și folositoare pentru familie și națiune.

După șirul acestor pătunțătoare și folositoare vorbe, urmază stropirea cu apă sfințită a școlarilor și a întregului public asistent. Fie-care s'a depărțat deplin mulțumit și cu inima plină de bucurie vedând începutul atât de frumos și auzind sfaturile cele folositoare și binevoitoare rostite din partea celor mai sus numiți.

Și acum, învățătorilor, după puținul repaus avut, pregătiți-vă din nou a continua calea spinosă și grea pe care ați apucat, încordați-vă din nou puterile, depunând o nouă parte a vieții vōstre și aducând nouă jertfe pe altarul școlii și națiunii.

Dumneșu se Vă deee tării sufletescă și trupescă de a puté continua calea apucată, pe cât de spinosă, pe atât de măreță, cu bun succes, er noi Zărneștenii, carei ne-am învrednicit a vedea atât de frumos începutul, să avem fericirea a ne bucura și de sfârșit.

Dee Dumneșu, ca așa să fie!

Un pretin al școlii.

Din America.

Homestead, în 12 Sept. 1903.

(Mōrtea năpraznică a unui Român. Inmormântarea cu preot rusesc. Ertăciuni românesce de G. Martin.)

Onorată Redacțiune! Vă rog să binevoiti a înregistra în prețuita D-vōstră fōie un accident ce s'a întemplat la 9 Septembrie st. n. în Homestead. America.

De un timp încoace greutățile sunt tot mai mari în Transilvania, așa, că am fost nevoiți și noi Români a emigra în America.

Așa și românul George Mihail în etate de 26 de ani din comuna Soltan, comit. Târnava-Mare, și-a părăsit patria de 4 luni de zile, lăsând acasă pe ai săi părinți bătrâni, nevastă cu un copil, care e numai de un an. A venit în această țără nouă, unde să-și câștige existența mai ușor, dăr o grozavă nenorocire, i-a tăiat firul vieții, într'un timp foarte scurt.

Susnumitul a lucrat la o fabrică de construcțiuni de fer, timp de 6 săptămâni. Lucru era cam greu și periculos, așa, că în ziua de 9 Sept. st. n. pe la 11 ore a. m. voind să ia nisce feară dintr'un loc, pentru a-le transporta, dimpreună cu tovarășii săi, s'a dărmat o grămadă mare de feară tocmai în momentul acela și l'au apucat pe susnumitul dedesupt dimpreună cu un Boass (Logofet) care e conducea lucru și fiind greutatea foarte mare pe densii, au murit la moment.

După-ace a fost scos de sub feară, a fost transportat la casa orașului, care este pentru morți, unde a fost spălat și îmbrăcat frumos, și unde a fost priveghiat o noapte de neamurile și de prietini, carei au avut răposatul. În ziua de 10 Sept. st. n. la orele 3 p. m. a fost adus preotul rusesc (pentru-că românesc nu avem), care i-a făcut serviciul religios în limba rusescă, fiind condus chiar și în biserică și apoi l'am condus până la cimiter.

La grōpă, eu subsemnatul, i-am ținut o mică cuvântare în limba românescă, la urmă i-am cerut iertăciuni, după cum obicei-nesc preoții la noi. Inmormântarea a fost simplă, dăr frumoasă, eram aproape 40 (patru-șeci) de Români, din diferite comune. Inmormântarea a fost plătită din partea fabricii, unde s'a întemplat nenorocirea.

Preotul încă a fost plărit din partea rudeniilor, carei sunt aici. Avem însă speranțe, că familia răposatului va fi despă-

gubită prin banii. Deja s'a pornit cercetare.

Doresc mângâiere intristatei familii!

Cu stimă

George Mărtin,
din comuna Săliște, comit. Sibiu

Circular*)

cătră toate reuniunile învățătorilor români din patrie.

Soră R-uniune!

Nenumărate sunt necasurile învățământului nostru popular confesional, nenumărate ale bieților învățători-confesionali români. N'avem direcțiune, n'avem conducere, n'avem inspecțiune; starea materială și socială a învățătorilor noștri confesionali stă pe gradul cel mai de jos în totă țera, poporul nostru cea mai mare parte nu cunoște lipsa, nu folosul școlii și de sine nu jertfesece bucurios pentru deșteptarea sa proprie; nu e cine să ne presinte vederile, dorințele și să ne reprezinte interesele înaintea guvernului țerei și autorităților noastre superioare bisericesci.

Mama biserica, acest scut vechi și puternic al învățământului nostru popular, având problemele ei mari și grele în viața socială și religioasă, numai de a doua mână se poate ocupa cu învățământul; ăcăsta între împrejurările grele, în care trăim, și în lupta grea, ce o portă ați și poporele cele mai înaintate în cultură pentru existență, reclamă totă atențiunea și încordarea de puteri cea mai estremă atât a instituțiilor și a persoanelor conducătoare, cât și a celor conduși exclusiv numai și numai pentru sine, și nu admite nici cea mai mică împărțire de atențiune sau activitate.

Este timpul suprem, ca noi învățătorii poporului, cei ce avem chemarea și datorința de a lumina poporul și cari ne am destinat viața acestui scop sfânt, să luăm în mână cauza mult neglijată a învățământului nostru popular confesional și să-i oblim calea înaintării.

Pentru acăsta aflăm și scim de mediu locul cel mai acomodat „Alianța învățătorilor gr. cat. români” prin o reprezentanță sau un comitet format din toate reuniunile noastre învățătoresci, prin delegații acestora, acăca a ne uni puterile, cum fac toate celelalte reuniuni învățătoresci din țera, fie acele de ori-ce confesiune, ori categorie.

Reuniunea noastră a hotărât cu ocaziunea adunării sale generale ținută în 9 August în comuna Silimeghiu a lua inițiativa pentru realizarea acestei idei pre cât de frumoasă, pe atât și de folositoare cauzei sfinte a învățământului popular.

Vine deci cu totă dragostea și încrederea a Vă provoca și pe D-văstră, soră reuniune, ca să aderați la ideea salutară a „Alianței învățătorilor gr. cat. români” și să esmiteți barem doi membrii delegați pentru a ne consfătuși și constitui alianța proiectată.

Drept loc de convenire pentru acăsta constituantă propunem din partea noastră Oradea, și ca termin 18 Octomvrie a. c.

Loc acomodat ar pute fi și Clușul.

Binevoiti deci a supune cuprinsul acestui cercular desbaterei comitetului D-v. central, a decide aderarea la înființarea alianței tuturor învățătorilor gr. cat. români din țera, a vă alege 2 delegați pentru adunarea constituantă, a-i prevedea cu estrasul protocolului referitor la alegere drept credențional și a Vă dechiera în privința locului și timpului adunării constituante, insciințându-ne pe noi cu urgență despre toate aceste.

Avem firma speranță, că apreciind după merit însemnătatea cea mare pentru învățământul popular și pentru noi înșine a alianței proiectate, veți concurge cu tot zelul la înființarea ei.

Periceii (Perecsen, u. p. Szillágy-som yó) 1903 Septemvrie 4.

Cu salutare colegială:

Reuniunea învățătorilor români sălăgeni.

Vasile Oltean m. p.,
președinte

*) Tote diarele române sunt rugate cu respect a reproduce acest circular.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 25 Septemvrie. Partidul liberal s'a ocupat cu programul, ce ar fi să și-l alcătuască noul guvern.

— Kossuthistii au hotărât să cêră convocarea din nou a dietei pe ziua de 29 Septemvrie.

— O mare demonstrație kossuthistă a fost aici ađi. Au luat parte cam 10,000 de persoane..

Budapesta, 25 Septemvrie. Khuen-Hedervary va pleca mâne la Viena, ca să informeze Coróna asupra situațiunei.

Recruți de bună voie. Din Sibiu și din alte părți ale țerii vin sciri, că o mulțime de feciori se presentă de bună voie spre a fi recrutați. Același lucru se întâmplă, după cum aflăm, și aici în Brașov. Câți feciori se recrutează, atâți vor fi eliberați din cei din anul al treilea.

Invitare

Reuniunea învățătorilor gr. cat. Mariana din vicariatul Rodnei și protopopiatele Bistriței și Budacului-român, își va ține adunarea generală la 2 și 3 Octomvrie a. c. st. n. în Borgo-Prund în sala casinei, la care se invită cu totă stima a lua parte atât d-nii membrii, cât și on. public interesat de cauza învățământului.

Programa: 1. Membrii la 8 ore a. m. asistă în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. din Borgo-Tiha. 2. La 9 ore deschiderea adunării. 3. Esmiterea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului; b) pentru înscrierea de membri noi. 4. Raportul anual despre activitatea reuniunii. 5. Raportul casarului și pe tractarea preliminarului de buget pro. 1904-6. Raportul comisiunei censurătoare. 7. Cetera disertațiunilor: „Crescerea fetițelor” prin Silvestru Mureșan inv. gr. cat. în Rodna veche. b) „Lucrarea și cultivarea pământului, prăsierea animalelor, pomăritul și stupăritul” prin Romul Densușianu inv. gr. cat. în Mocod. c) Raportul comitetului asupra acestor disertațiuni ca operate de concurs. 8. Raportul comisiunei de sub pct. 3 lit. b. 9. Pertractarea propunerilor anunțate la președinte cu 24 ore înainte de adunare. 10. Satorirea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 11. Alegerea amplouațiilor reuniunii pe un nou period de 3 ani. 12. Inchiderea adunării.

Năsăud, la 10 Septemvrie 1903.

Presidiul reuniunii învățătorilor greco-catolici „Mariana”:

Gerassim Domide, președinte. Clement Grivase, secretar.

NB. În 2 Octomvrie după ședința I. va urma prânț comun.

În 8 Octomvrie, după finirea adunării, membrii vizitează în corpore espositia reuniunii agricole săsăci aranjată în cetatea Bistrița din 1-5 Octomvrie a. c.

Acei d-ni, cari reflectează la cuartire, sunt rugați a se adresa până la 30 Sept. a. c. la d-l Ilarion Bosga dir. subst. al școlii fund. elem. pop. în Borgo-Prund.

În 2 Octomvrie sêra cu începutul de la 6 ore corpul didactic al școlii fund. elem. din Borgo Prund aranjază o producțiune școlară urmată de petrecere cu dans, în favorul școlărilor sêraci de la aceea școlă, la care se invită On. d-ni membri a lua parte.

Necrolog.

Dr. Teodor Mihali, avocat proprietar și director de bancă, în numele său și al rudeniilor, cu inima zdrobită de neconsolabilă durere aduce la cunoștința tuturor amicilor și cunoscuților trista veste, că adorata sa soție

Viorica născ. Vajda,

ađi în 24 Septemvrie la 11 ore a. m., în etate de 36 ani și în al 19-lea an al căsătoriei fericite, după îndelungate și grele suferințe, împărțită cu sfințele sacrameente ale muribunților, și-a dat blândul și nobilul său suflet în mâinile Dumnezeuului creator.

Ceremonia de înmormântare se va săvârși după ritualul religiunei gr. cat. române la 26 l. c. 10 ore a. m. în Deș, ăc de acolo osămintele scumpei repăseate se vor transporta cu tren separat la Chizeni unde se vor depune spre vecinică odihnă în cripta familiară lângă osămintele adorabilei noastre copilice.

Deș, la 24 Septemvrie n. 1903.

Mulțămită.

Cu ocaziunea petrecerei populare aranjată din partea Membrilor corului Bisericii rom. gr.-or. din Brașovul-vechiu cu concursul câtor-va Domni studenți români dela Gimn. rom. din Brașov, în Dumineca trecută 7 (20) Septemvrie 1903 în sala hotelului „Orient” Nr. 1 din loc, au binevoit a contribui sêra la cassă, preste taxa fixată, în ajutorul și sporirea fondului „Reuniunii Femeilor române gr.-or. din Brașovul-vechiu”, nou înființate, următorii Domni:

Iosif Maximilianu, paroch și președ. 3 cor., N. N. 2 cor., D-na Elena Fl. Preșmereanu 1 cor., Dumitru Căpățina, măcelar 1 cor., Neculae Balea, măestru-pantof. 1 cor., Irodion Popister 60 bani și George Rusu, măcelar 40 bani.

Intratele acestei producțiuni au fost în general de Cor. 278.60 bani; ăc spesele cu fost de Cor. 208.60 bani, prin urmare a rămas un profit curat de 70 Coróne, care sumă s'a și depus spre fructificare la Cassa de păstrare a Filialei „Albina” din Brașov sub N-rul libelului 17567 în folosul fondului reuniunii mai sus amintite.

Ne împlinim și de astă-dată sfânta datorință de a da espresiune mulțămitei noastre față de acele persoane, cu suflet nobil, și care au avut bunăvoința a ne onora cu prezența Domniei lor la petrecerea din Dumineca trecută, și fi rugăm tot-odată, ca și pe viitor să ne păstreze aceeași bunăvoință.

Tot-odată le mulțămim și acelor Domni studenți, cari au avut iubirea de a ne da binevoitorul lor concurs.

Nu mai puțin profităm de ocaziunea a ne adresa cătră abilul dirigent, George Preșmereanu, abiturient, care a avut îndemnul și bunăvoința a-ne instrua cu alesele și bine studiatele sale cântări și, cari s'au putut vedea și ađi din partea celor asistenți la acăsta sêrată, viile noastre mulțumiri, pentru neobositul zel și timpul sacrificat, dând diletanților îndrumări și încurajându-i întru a succede cât mai bine.

Brașov, în 12 Sept. v. 1903.

În numele membrilor corului:

D. Jaliu. I. VI.

Literatură.

Geografie pentru clasa III gimnasială și reală de Dr. Ambrosiu Chețianu, profesor gimnasial III. America și Australia. Geografia fizică și matematică. — Blașiș 1903. Tipografia seminariului archidiecepsan. Pagini 77 cu figuri intercalate în text. Prețul 1 corónă.

Cum se face pânea cu cartofi?

D-l învățator N. Bradea din Tutova serie în „G. Țeranilor” următoarele:

Practicând de ma mulți ani fabricarea pânei cu cartofi în casă, viu a arăta pe calea practică modul fabricării:

Se plămădesce ca de obicei când e frig sêra și în timpul verei dimineța. Apoi se pun și se fierb cartofii bine, după care se curăță de coje, apoi se sfarmă cu podul mânei câte una pe o masă, ori se trec prin mașina de tocănat carne, sau se rad cu rădetore, dăr mai expeditiv și mai practic se sfarmă cu un aparat, care se poate face de fie-care.

Acel aparat se compune:

- 1) Din un scaun de lemn lung de 2 metri.
- 2) Din un tub de tinichia lung de 20 cm, și gros de 10 cm. găurit în fund cu găurile largi de 2—3 mm.
- 3) Pistonul, care se introduce în tubul plin cu cartofi.
- 4) Vasul în care cad cartofii.
- 5) Manivela cu care presăm cartofii în tub.

La mijlocul scaunului se face o gaură în care se întăresce tubul de tinichia. așa ca jumătate să fie d'asupra scaunului, ăc jumătate de desubt; la un capăt al scaunului se prinde o scândurice la un capăt prin o balama. Acăsta scândurice e lungă de 0 m. și servește de manivelă. De astă manivelă în dreptul tubului se prinde pistonul. Umplem tubul cu cartofi fierți și curățiți, apoi introducem pistonul în tubul de tinichia apăsând de manivelă, cartofii apăsați ies mărunțiți prin găurile din fundul tubului și cad într-un vas.

Atât aparatul, cât și lucrarea e din cele mai ușore de înțeles și de făcut.

Cartofii astfel fărați și numai călduți se pun într-o covată (copae).

Tot acolo se pune și plămada după care se începe a se frământa, în care timp

se pune câte puțină făină de grâu. În acest timp focul arde în cuptor.

Se tot pune făină și frământă până când se observă că nu se mai lipsește de mână și covată, când e semn, că nu mai trebuie pus făină, ăc frământatul încetează când cartofii s'au amestecat bine cu făina.

Apă nu se pune de loc. Apa ce conține cartofii e de ajuns. Acăsta e semn că s'a pus la o parte de cartofi, două părți făină.

Decă voesci să pui mai multă făină de cât două părți, ceea ce nu e necesar să mai pune puțină apă caldă. Cea mai bună pâne e și nu se pună, cum s'a discutat apă de loc.

După ce s'a frământat, se acoperă, se pune la căldură după obicei de se dozește pește, apoi se pregătesce fie jimbile, fie în forme de colaci, sau altfel și se pune în cuptor.

De voim să aibă lustru, la scóterea din cuptor se dă pe d'asupra cu o perie ori cu o cârpă foarte curată ce a fost mulțămă într-o compoziție făcută din apă fierbinte în care a fost pusă o mână bună făină de cartofi. Faina de cartofi se prepară așa: se fierb câți-va cartofi foarte bine se curăță de coje, se sfarmă bine, apoi se pune pe o scândură de se usucă, în care timp se frecă între palme, apoi se cernă și se pune la păstrat într-un săculeț de pânză. Înainte de scos pânea, se pune o mână în apa clocotindă și se întrebunțeză.

Se cunoște când e coptă bine, apăsată cu mâna își recapătă forma avută, ăc de stă lăsată, e semn că nu e coptă bine.

Pânea preparată astfel, pe lângă că e mai economică, apoi e și gustosă și se poate păstra 10—12 zile într-o cămară răcoroasă, dăr nu umedă, fără a se întări sau sfărâma.

Nu e nici un greu. Se cere puțină bunăvoință. Frământatul făcându-se mai îndelung ca și la cozonaci (colaci), convine mai bine bărbaților, cerând mai multă forță musculară.

Un cuptor de 10.12 pâne (2 klg. una) se poate face pe lângă fie-care casă.

Cât privește despre grâu și cartofi cred că n'are nimenea dreptul a se plânge în țera românească. Nu se cere absolut nici o știință, se poate face de ori-cine va ceta aceste rânduri.

Ori ce relațiuni le voiți da cu mulțămimire fie prin graiți, fie prin scris.

În legătură cu facerea pânei fiind și plămada, sau drojdiile și pentru a nu mai fi tributari străinilor, ăc pe de altă parte pentru economie și fiind-că la țera e greu de procurat chiar și cu bani, ăta modul cum trebuie să și-le procure fie-care.

Tómna, când fierb vasele cu vin, se strânge spuma într-un vas, peste ea se pune chiorchină, tescovină călcată, fie din ce din sac, fie scóasă din tesc. După-ce s'a amestecat bine cu spuma, se fac cu mâna mici gogolóșe, dăr nu stórsă de tescovină și spumă și se pun la sóre pe o scândură. După ce s'au uscat bine, se mărunțeză și se pun într-un săculeț de pânză de casă se atêrnă la corde de un cuiș, la un loc uscat, pe hambar, fie căma ă, fie pod, de unde se ia la trebuință câte o mână și se pune într-o olă nouă cu puțină apă spre a se muia.

În acea apă, după-ce se strecoară, se móie făină de grâu, se pune la căldură după ce a fost acoperită. Si avem plămădagata, care se întrebunțeză cum s'a spus.

În cas de nu sunt vii, ori nu se face vin, cum din nenorocire s'a întâmplat, se face astfel: Se ia un litru vin, vechi și se poate se pune de se fierbe într-o olă nouă, în care timp se pun și 2 cepe mar și o mână bună flóre hemeiș; când începe olă a clocoti, se pune puțin câte puțin zamă de păpușoiș (porumb), cernită prin sită rară.

După ce a fierț și s'a făcut ca și măliguța, se ia la o parte și se pune cu lăgura pe o scândură curată la sóre. După ce s'a uscat bine se pune la păstrat, și întrebuințat cum s'a arătat și la cea din spumă de vin. Cu modul acesta se poate avea plămada în ori-ce loc și timp, fără să te costă nimic.

Se pot face chiar și cozonaci.

Nu drojdia de Viena face pâne, cum afirmă mulți și la care se dă năvala de mâna.

Acăste modeste sfaturi, sunt rezultatul practicei, nu al teoriei.

Ar fi o fericire ca pe masa sătenușului în locul mămăligei, care adesea e făcută din păpușoiș stricat, să se vadă pânea cu cartofi, ăc oșle, brânza, carnea și laptele să se vadă mai des pe masă. Căci e păcat, ca într-o țera atât de bogată în ale mâinilor

cărei, Românul nostru se se hrănescă așa de prost. Deprinderea hat'o s'o bată!*)

D-nii proprietari și arăndași n'ar face rău, decât ar imita pe d-l Dr. Sculi, mare proprietar, profesor universitar și care deși într-o comună de 180 locuitori, a făcut un captor, în curtea sa, unde țilnic fabrică 80—70 până, vândându-se cu 17 bani una și 20 la han. La început ca la început d'ar seamă se vede des pe masa sătenilor, ș'o preferă fiind foarte gustosă.

Ar fi nemerit ca între condițiunile prevădute la arendările moșiilor statului să se prevadă înființarea unui captor de pâne, cum bine a făcut de a luat dispozițiunii pentru încurajarea acelor preoți și învățători, cari vor pune mai mult interes în răspândirea printre săteni a cultului cartofului și fabricatul pâinei cu cartofi.

Săteanul nu e refractor, cum din erorile acuză cei cari îl cunosc numai din trăsură, ori din tren! El e sătul de vorbe! Voiesce fapte.

În primul loc tot nouă învățătorilor și preoților ni-e dat a îndruma spre a-i se nutri mai omenește de cât englezul, care cumpără oul cu 25 bani, puilul de găină cu 2 lei, găscă cu 5, pânea cu 60—70 și când te gândesci la noi! unde săteanul le are mai fără plată și el mănâncă cêpă.

Etă de ce ar fi nimerit ca onor guvern, în loc să caute mijlocele pentru a înmulți spitalele să găsească pe acela de a înmulți captorele de pâne priu comune și să săpăilei.

E greu, d'ar nu peste puterile românilui.

Recunosc, că am depășit limitele ce trebuia să am în descrierea modului fabricării pâinei cu cartofi, d'ar dorința ce am de a îmbunătăți regimul alimentar atât de răcaciios de ați a sătênului din cauza săteanului „nesciința“, m'a silit să descesc.

Rîia psoroptică a oilor.

Cea mai desă și mai urită dintr-aceste rîiele acestor animale, a fost rîia psoroptică din vécurile cele mai depărtate, dovadă că „Moise“, opra răzămirea oilor rîiose pentru hrana națiunii Izdrailite

Acastă rîie este pricinuită de o răzămirea parazitului „psoroptes communis“ din oii. Ea se arată pe părțile corpului acoperite de lână, începând de la regulă pe grebăn, de unde se întinde apoi spre gât, spinare, còste, ș'arșerturii, etc.

Pe locurile bolnave se produc răzămirea de mărimea unui bob de grâu și de colóre albiciiosă seu gălbui, din care iese un fel de zemoșitate, care prin uscare se prefăce în nisce cojițe tărîtoșe gălbui.

Din cauza mănăcirimei, oia răzămirea se scarpină cu gura și se hîrșește de tôte lucrurile, ceea-ce face ca părțile din coji să cadă, ér lăna să se murdărească, să se incurce, să se rupă seu se smulge. Cu timpul lăna răzămirea, cade în bucăți; firele ei pierd lustrul, sunt fără putere, rușându-se cu mult mai ușor ca de obicei.

Cu pielea îngroșată peste mărimea, asprită, crăpată și rănită pe locurile, oia răzămirea se înfățișează în tot slăbită, cu puterile sleite, decât abia se ține de turmă, mărșăd cu capul în jos și cu petice de lână spânzurate și apròpe se răzămirea de pe corp. Animalul astfel răzămirea și sdrențáros, își pierde cu tóat prețul, de unde și dicătorea: „Oia care nu pòte să-și ducă lăna, nu e bine s'o mănânce lupii“.

Când nu i-se dă nici o îngrijire, răzămirea rîiosă se sfîrșește din ce în ce, răzămirea după 2—3 luni.

Oile sănătòșe rîieză prin mărșădirea de la oile bolnave. Imprejurările în care se face molipsirea sunt acelea-și ca și cele de la rîia psoroptică.

Rîia psoroptică a oii, nu se comunică la alte animale.

Când bóla se declară, proprietarul oii seu oilor bolnave, va însciiința despre acéta primăria din localitate.

Când avem a face numai cu o oia bolnavă, seu cu câteva, pentru a-se însănătòși, după ce le tundem, frecăm părțile bolnave cu „uleiù de cad“.

Dacă însă numărul oilor bolnave este mare, ceea-ce se întâmplă când bóla se iscă în turme, atunci trebuie a lucra într'alt chip. Etă cam ce spune în acéstă privință un învățat frances, profesorul „Cadeac“.

Trebuie a se tunde mai întâi oile bolnave, după tundere se așteptă 8—15 zile. Acest timp trecut se întrebuintează una dintre multele băi și în special „baia arsenicală“. Acéstă baie se compune după un alt frances numit „Teissier“, din:

- Acid arsenios 1,000 grame, Sulfat de fier 10,000 grame, Apă 100 litri.

M. D. Èr după „Clement“, preparatiunea este formată puțin diferit, astfel:

- Acid arsenios 1,000 grame, Sulfat de zinc 5,000 grame, Apă 100 litri.

M. D. Preparatiunea uneia seu alteia din aceste băi, se face într'un hârdău, având grijă ca apa ce se întrebuintează să fie căldicică.

Baia fiind gata, oile bolnave deja tuse, și vremea fiind frumoșă, cald, se începe îmbăierea.

Oile se vor unge pe uger mai înainte de îmbăiere cu unt de lemn untură seu seu.

Două ómenii sunt necesari pentru facerea băilor, unul apucă oia de piciorole de dinainte și de cap, ér altul pe piciorolele dindărét. Animalul este vîrit în hârdău mai întâi cu spinarea în jos; gura, botul și ochii, singure rămânând afară; apoi se lasă a sta în piciorole tot în baie, frecându-se și storcându-se în scelași timp cu mîna lăna de pe corp.

Fie-care oie se ține în baie 2—3 minute.

Una sută oi se pot îmbăia în aceeași baie, pregătită după cum s'a arătat mai sus.

Se vor feri oile, alte animale seu omul de a bea din baie, putându-se otrăvi.

După scóterea din baie, fie-care oie se va freca bine peste tot corpul, și apoi se vor lăsa într'un local, ocol, curat în care bate sórele.

De obiceiù după o singură baie oia este vindecată. Dacă însă bóla nu dispăre, oia tot se scarpină, atunci se face o a doua baie, la 8 zile, după cea dintâi. Cu totul rar se întâmplă să fie nevoie de o a treia baie, care se va face la 15 zile după cea dintâi.

(„Alb.“) Irimia Popescu, medic veterinar.

Istrate Țiganul.

De St. Georgescu, sergent

— „Pe cine ia ați do torul la rënd?“ — întrebă Ioan Roman, un ialomișean ce își lăsase amândouă piciorole prin șanțurile de la Grivița.

— „Pe Istrate țiganul!“ răspuseră tóți, ușurați óre-cum că-i trece rëndul la măcelărit pe ziua de ați.

Èr bietul țigan, galben la față, cu ochii răzămirea, se uita de la unul la altul ca și cum ar fi cătat la cineva îndurare. D'ar neîntempinând decât priviri răuțaciòșe și cuvinte batjocuritoare, plecă trist cu capul pe piept, fără să răspundă nici un cuvânt la nesocotitele și răuțaciòșele glume ale tovarășilor săi.

Doctorul intră. Un fior ne cuprinsese o clipă la vederea acestui om fără milă, care ou sonda și cu cuțitul își făcea de petre-

cere, chinându-ne țilnic pe fie-care la rënd.

Și pòte că avea dreptate, că și noi într'o vreme până nu ne schilodise încă Turcii, destule glonțe și obuze ucigătore aruncasem în parapetele lor. Și tréba asta o făceam cântând și ridând, chiuind de bucurie când cialmale turcesci și bucăți de trupuri rupte isbucneau în slavă, ori de câte ori obuzul se spârgea în mijlocul turcilor.

Și acuma, destule chinuri sufeream de pe urma păcatelor noastre.

Tôte erau pregătite pentru operațiune Istrate fù adormit într'un minut, ér doctorul în cea mai deplină liniște și fără pic de remușcare, înfuge cuțitul, curățind tôte părțile nesănătòșe și scóte cu clescele glonțele și osciòrele sdrobite din piciorul stâng al lui Istrate, care picior părea mai mult o bucată de buștean putredă. Sângele curge șiròie; un sânge negru și stricat.

Apoi doctorul lăsând pe infirmier să-i lege rana, eși, fără să pară cătușf de puțin turburat. Noi însă furăm mișcați, deși la Plevna vécusem alte grozāvii cu mult mai mari.

Istrate redeșteptându-se, scóse un oftat de ușurare, vécând că doctorul nu-i tăiasse piciorul, ci numai curățise părțile nesănătòșe.

Dómnele cari ne îngrijiau, și care în timpul operațiunii fugiseră tôte pe afară, ne îmbiara să jucăm loton, ca să uităm trista impresiune ce ne lăsase acéstă operațiune.

La jocul nostru luă parte și turcul Șechir, un rănit prizonier și care ne visita adesea. Era prietin bun cu Istrate, care-l puneă ori de câte-ori venea pe la noi, să cânte cântece turcesci.

Istrate, urmărindu-și jocul cu ochii pe cartelă, adorme. Èr Șechir cu dragoste de frate îi potrivește binișor perna sub cap.

Intr'o di întreb pe Istrate:

— „De unde mă, atâta prietenie cu Șechir?“

— „Ce, nu știi?“

— „Nu!“

— „Stai colea să îți povestesc“.

Ne adunarăm tóți în jurul lui Istrate și el începù:

— „Èram într'o di în avant-posturi în șanțurile de la Grivița. Pe mine mă pusese ră la postul cel mai înaintat, fiind-că eram țigan.“

— „Păi acuma ce ești?“ obiectă Roman ridând.

— „Pielea de țigan e mai ieftină — diceau Românii — un țigan cât un curcan. Cum stam așa pitit în șanț cu ochii la pândă și cu mîna pe pușcă...“

— „Țișt un epure!“ — rise Roman. Și chiotele isbucniră.

— „Èi atunci nu vè mai spun, dîse Istrate supérat, și cu tôte astea reîncepù: Cum stam cu ochii la pândă și cu mîna pe pușcă, ajunge la mine un miros plăcut de tutun ce venea din șanțul turcesc. Și mi-a făcut așa o poftă, că a-și fi dat o lume pentru o țigară; și eu n'aveam tutun să orbesc în sórele. Mă tirăse binișor și ajung la capetul șanțului turcesc. Îl véc pe asta — arătând pe Șechir — că sta jos turcesce, rezemat de pârtele șanțului, cu ciubucu în gură și cu ochii în zare. Și scotea nisce rotocòle de fum de țigă era mai mare dragu. Pușca o rezemase de pârtele șanțului, alătura de el, ér chisèua doldora de tutun aci jos. Mi-a venit în gând să mă reped să-i iau chisèua și să fug.“

— „Puteai mai întâi să-i trimiți un glonț în cap!“ răspuse unul.

— „Vedți, la asta nu m'am gândit — dîse Istrate reflectând o clipă, și urmă, — pe când mă chibzuim ce să fac, el întòrce capul spre mine și mă vede. Intr'o clipă fuseiù lângă densusul, până să n'apuce să puie mîna pe pușcă, și prin semne îl făcuși să înțelegă, că mor de o țigară de tutun.“

Turcul, după-ce îi trecù zăpocòla, își întinse chisèua zimbînd. Luai o mână de tutun și umpluiù buzunarul. Si fiind-că stam ca pe ghimpi, trăsèiù de două, trei ori din ciubucul lui și plecaiù repede, că se apropia schimbul.

„Și de atunci ne cunòscem.“

„Când s'a luat Plevna, am cădùt rănit, în ziua de 28 Noemvrie, și tocmai aici în sala spitalului ne-am găsit ér.“

Astfel povesti Istrate odiseia lui, și peste câteva zile diarele o publicară, însă în mod incomplet și denaturat.

Sèptemăna trecută a cerșitor răzămirea în cărja, îmbrăcat în sdrențe, cu crucea pentru vitejie pe piept, sta la capetul podului Dómna-Bălașa, întindând mîna la

trecători. Deși îmbétrănit, slab și prăpădit, îl recunoscui:

— „Tu ești Istrate?“

— „Eu, d'ar de unde mă cunosci?“

Îmi răspuse el milogindu-se:

Mă siliți să-i aduc aminte, d'ar mă uitase.

— „Miluesce-mă cu ceva — se ruga el când vruiti să plec — să-mi cumpèr un sfert de pâne“.

Amărit până 'n suflet că n'aveam cu ce-l ajuta, mă depărtaii repede, gândindu-mă că el e mult mai fericit de cât mine, fiind-că pòte întinde mîna fără a roși.

Îmi părea rău, că la plecarea nu i-am strins mîna ce-l puțin; d'ar érăși m'am gândit că e mai bine, căci bietul ar fi rămas mirat și desamăgit când ar fi vécùt că nu-i las nimic în palmă.

L'am mai zărit de câte-va ori cerșind pe strade, apoi nu l'am mai vécùt.

Negreșit că poliția l'a trimes la urma lui. („Cr.“)

Calendarul sèptemănei.

SEPT. (1903) are 30 zile. PAPCIUNE.

Table with 3 columns: Zilele, Calend. Iul v, Calend. Greg. and rows for Dom, Lun, Mar, Merc, Joi, Viner, Săm.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 25 Sept. 1903.

Table with 3 columns: Măsura seu greutatea, Calitatea, Valuta în Kor. și fi. and rows for 1 H. L., 1 kilă, 100 kil.

Tèrgul de rîmători din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 22 Sept. n. de 43.246 capete, la 23 Sept. au intrat 363 capete și au eșit 491 capete rămânând la 24 Sept. n. un număr de 43.116 capete.

Se noteză marfa ungrurésca: veche grea dela — — — fil. tînără grea dela 114—116 fil., de mijloc dela 115—116 fil. — Sèrbescă: grea 115—116 fil., de mijloc 114—115 fil., ușoră 113—114 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop

Advertisement for a child: O fetiță din o familie bună (în etate până la 12 ani) se primesce în cuartir la o familie germană, unde pentru un preț moderat are întreținerea întregă și pòte învăța și lucrul manual. Familia constă din 4 persoane. Informațiunii se pot lua în Str. Orfanilor Nr. 5 la drèpta parter cătră stradă.

*) În țera românescă sunt județe întregi, care nu găsesc un singur captor pentru còste. Omenii mănâncă mămăligă, ér decât vor să mănânce pâne, trebuie să o cumpere pe bani scumpi la brutarii jidovi și greci. — E. d.

AVIS!

Au apărut de sub tipar:

I. „Legea comunală“, (art. 22 din 1886) ediția a II-a, tradusă în limba română de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișoara, cuprindând toate deciziunile principale aduse de Curia administrativă, un extras din legea despre județul suprem administrativ și un extras din ordinațiunea ministerială de interne nr. 126.000—1903 în care se cuprind agendele notarilor comunali. **Prețul unui exemplar 1 corună**, porto simplu 5 fil., postporto recomandat 37 filer.

II. **Legea despre alegerea deputaților la dieta țării**, (art. 33 din 1874), îndreptată și completată cu toate legile posteroare. tradusă în limba română de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișoara. **Prețul unui exemplar 60 bani** (30 cr.), postporto simplu 5 b. pporto recomandat 37 b.

III. „**Advocatul popular**“, foie juridică administrativă, în care se tra luc în limba română diferite legi și ordinațiuni ministeriale și învățături practice juridice procesuale, redactată de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișoara. Apare în fiecare lună un număr. **Abonamentul face pe un an 6 cor**, pe un jumătate de an **3 corone**. Numeri compleți se capătă dela începutul foii.

Tote aceste se pot procura resp. abona prin mandat postal la sus numitul avocat. Adresa se fie legibilă, poșta ultimă să se serie în ungurește. 4—6, 1094.

500 fl. plătesc celui ce va **durere de dinți**, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui **Bartilla**, o sticlă 70 bani. (Pentru pachetare 20 filler deosebit) **Erezii A. Bartilla (E. Winkler)** VIENA, 19/1., Sommergeasse 1.

Să se oară pretinderea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pte capeta, trimt 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.

Se capătă în **BRAȘOV** la farmacia D-lui **Victor Roth**.

Anunț de licitație.

În 19 și 20 Octomvrie st n. a. c. se va vinde cu licitație în localul casei de Zălôge, dela ôrele 8—12 a m. și dela 2—4 ôre p. m. **obiectele amanetate** în luna lui Agust și Septemvrie 1902, până inclusive cu nr. 14958—1902, a căror termin a espi-rat și nu s'au rescumpărat.

Obiectele care se vor vinde sunt: **Giuvăericale, Clasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Ciôle, Cositor, flanele, haine bărbătesci și femeiesci, Clisme, ghete și altele.**

Vândarea se face cu bani gata. Răscumpărarea seu înoirea amanetelor se pte face numai cu o și înainte de licitație.

În ziua vândării cu licitație nu se permite nici într'un chip.

Brassó, 24 Septemvrie 1903.
Oficiul casei de amanete din Brașov.
1—3.(1108)

LA H. OSTERZETZER

CLASORNICAR, BRAȘOV
Strada Porții nr. 16,
este **MAGAZINUL** cel mai ieftin

de a-și procura
Clasornice obiecte de aur și argint.
Serviciu solid, prețuri fixe.

Pianino

electric, care cântă dela sine, nou nouț, precum și un piano scurt sunt de vândare cu preț ieftin.

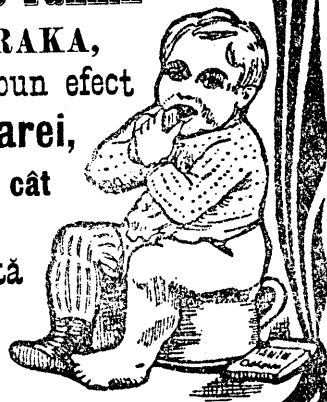
Strada Vămii nr. 7.

Tot acolo se dau și lecții de piano.

2-3

Ciocoladă de Tannin

a lui **SZTRAKA**, are cel mai bun efect în contra diarei, atât la copii cât și la adulți.
O bucată costă **40 filler**.
Se află de vândare în toate farmaciile

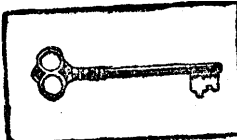
La birăsu! „**Trundă Verde**“ în Brașov (Schein) Strada Cöstei. Se află de vândare cu preț ieftin tot soind de **porumbi** de rasă, găini de lusc și obicinuta. Reflecțanți se trimită o carte postală după. Serviciu reel. 1—8.109.

Săpun SCHICHT.

MARCA: Cerbu seu Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vătămătore.

Se capătă pretutinden!

La cumpărare să se observe, ca pe fie care bucată de săpun să fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

73—00.(725)

BANCA de asigurare „TRANSYLVANIA“

intemeiată la anul 1868.
SIBIU, strada **Cisnădiei nr. 5** (edificiile proprii),
Asigură în cele mai avantajoase condiții: contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificiul de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. **asupra vieții omului** în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:
1.303,572 corone 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: **Capitale asigurate asupra vieții: 72.420,299 corone. 9.248 543 corone.**

Pentru despăgnbir de incendii **3,003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2,738.793 c.**

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: **DIRECȚIUNE** în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I., curtea I., precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

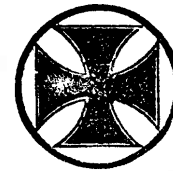
Agenturi principale:
in Arad, Brașov, Cașovia, Clușiu, Timișoara și Făgăraș.

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 66987.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și inviorază

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da imprejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, ținturi de ureche, bătăie de inimă, sgărçiri de inimă, asmă, aușul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poștei de mâncare, ceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pte examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confu de cu aparatul „Volta“, de ôre-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiuș oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă indeosebi.

Prețul aparatului mare e **6 cor.** Prețul aparatului mic e **4 cor.**
folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție forte slabă.

Expediție din centru și locul de vândare pentru țără și stoinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică, per cassa se dă sconto de 8%.

FRĂȚII ȘIMAY

Brașov, Têgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor esecuta cât se pte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalginiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale cliniceii din Viena.
Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmeciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vândare în toate băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalginiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.